

EL GUST PER
LA LECTURA

CURS
2020-2021

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

El gust per la Lectura 2020-2021

Tercer i quart d'ESO

Guia didàctica

Servei de Suports i Recursos Lingüístics

Sub-direcció General de Plurilingüisme

Departament d'Educació

Júlia Albiol Segura

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: [Llicència Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

ÍNDEX

Presentació	21
Contextualització de l'obra	22
Biografia.....	22
Obra.....	24
Orientacions per al professorat.....	30
Competències de l'àmbit lingüístic	31
Competències transversals	32
Competències d'altres àmbits.....	33
Objectius d'aprenentatge.....	43
Continguts	44
Criteris d'avaluació	46
Guia de lectura	47
Abans de la lectura	49
Durant la lectura.....	60
Després de la lectura	93
Bibliografia i webgrafia	99

Presentació

El programa *El Gust per la Lectura* té per objectiu la formació de bons lectors i lectores. Es tracta que, al llarg de la seva formació educativa, els nostres alumnes esdevinguin lectors competents, crítics i capaços de gaudir del plaer de la lectura. El programa ofereix material didàctic al professorat i estratègies i recursos per a la dinamització de la lectura, de manera que s'afavoreixi el desenvolupament de les competències literària i social i ciutadana. La dinamització de la lectura es porta a terme relacionant les obres literàries amb altres tipus de discursos, de formats artístics i d'activitats amb la intenció que el fet lector, a més de proporcionar sensibilitat estètica i contribuir al creixement personal esdevingui element potenciador del treball compartit i la construcció de la ciutadania.¹

La guia didàctica que tot just comenceu a descobrir està adreçada als professors de llengua i literatura que volen treballar la lectura de l'obra *Quim/Quima* amb els seus alumnes. Aquesta guia va lligada al quadern de l'alumne, dossier que només conté les activitats que han de dur a terme els alumnes. Està organitzada en dues parts. La primera busca contextualitzar l'autora, Maria Aurèlia Capmany, i la novel·la, *Quim/Quima*. La segona està dedicada a les orientacions per al professorat. D'una banda s'exposen les competències, els objectius d'aprenentatge, els continguts i els criteris d'avaluació del quadern de l'alumne. De l'altra, conté totes les orientacions que necessita el professorat de bastida per tal que els alumnes duguin a terme les activitats amb èxit.

El 2018, el Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar el centenari del naixement de Maria Aurèlia Capmany com a commemoració oficial de l'any. La comissària de l'Any Maria Aurèlia Capmany, Marta Nadal, va definir-la com “una dona d'idees, una intel·lectual” i, en definitiva “un personatge fascinant inabastable” que moltíssima gent coneix, però pocs l'han llegit profundament.² *Quim/Quima* és una obra literària que pot esdevenir apassionant i instructiva per a l'alumnat al qual s'adreça. Tant la personalitat de l'autora, com els temes que apareixen en la novel·la (la reivindicació del paper de la dona en la societat, els canvis de gènere del protagonista i els sentiments que aquests li produeixen, les diferències i les injustícies socials, etc.), situats en diferents períodes de la història catalana (des de l'any 1000 fins al segle XX), poden captivar, de ben segur, els nostres joves lectors.

¹ [Programa El Gust per la Lectura](#)

² [Núvol: La Capmany fascinant i inabastable](#)

Contextualització de l'obra

Biografia ³

La biografia que figura a continuació està extreta de la pàgina de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Al final d'aquest apartat us indiquem un seguit d'enllaços on podeu consultar i ampliar la biografia de l'autora de l'obra *Quim/Quima*.

“Maria Aurèlia Capmany i Farnés (Barcelona, 1918-1991), escriptora, pedagoga i política, neix a Barcelona el 3 d'agost del 1918, filla d'Aureli Capmany i neta de Sebastià Farnés, tots dos estudiosos del folklore. Ingressa a l'Institut-Escola i cursa els estudis universitaris de Filosofia i Lletres.

Fa de talladora de vidre i desenvolupa activitats pedagògiques. En la dècada dels quaranta participa en algunes activitats culturals clandestines, com les de Miramar, i entra en contacte amb el grup d'Ariel, una publicació literària i artística editada a Barcelona entre el 1946 i el 1951. El 1951 és directora de l'Institut Albéniz de Badalona. És becada per l'Institut Francès al Collège de France durant el curs 1952-53 i cursa estudis a la Universitat de la Sorbona.

La seva carrera literària s'inicia el 1947 ⁴, quan és finalista del premi Joanot Martorell amb l'obra *Necessitem morir*. Dos anys més tard guanya aquest premi amb *El cel no és transparent*. La influència de Salvador Espriu és molt important en l'inici de la seva carrera literària. Ella mateixa reconeix que la novel·la *L'altra ciutat* (1955) va ser escrita perquè agradés al poeta de Sinera. Però més tard publica *Betúlia* (1956), que suposa un trencament total amb la novel·la anterior. Més endavant apareix *El gust de la pols* (1962) i el 1968 guanya el premi Sant Jordi amb *Un lloc entre els morts*.

El seu feminisme, evident en la seva actitud pública i en les seves declaracions, es fa palès en moltes de les seves publicacions. La seva vida sentimental va lligada a la de l'escriptor Jaume Vidal Alcover, amb qui conviu des de finals dels seixanta. En la trajectòria de Maria Aurèlia Capmany també és molt important la seva relació amb el món del teatre, que, com a autora, comença quan l'escriptor Jordi Sarsanedas li demana una obra per a l'Agrupació Dramàtica

³ [Dossier Felïment, jo sóc una dona](#)

⁴ [Classificació per gènere de les obres de Capmany](#)

de Barcelona i ella escriu *Tu i l'hipòcrita*, estrenada el 1959. Més tard, quan Ricard Salvat impulsa la fundació de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, li demana que s'encarregui dels cursos de literatura gramàtica.

De les seves peces teatrals, la que causa més impacte és *Preguntes i respostes sobre la vida i la mort de Francesc Layret, advocat dels obrers de Catalunya*, en col·laboració amb Xavier Romeu. En el camp escènic fa incursions també en el teatre de cabaret d'intenció crítica, amb una sèrie de peces escrites expressament per ser representades a La Cova del Drac, local de moda dels anys seixanta, ara desaparegut, al carrer Tuset de Barcelona. Són d'aquella etapa *Dones, flor i pitanxa* (1968) i *La cultura de la Coca-Cola* (1969) entre d'altres, fetes en col·laboració amb Jaume Vidal Alcover. Com a actriu, participa en diverses obres de teatre com *L'Auca del senyor Esteve* o *Primera història d'Esther*, i en cinema, a *El vicari d'Olot*, de Ventura Pons.

A la dècada dels vuitanta continua escrivint i publicant amb assiduitat: *Coses i noses* (1980), *Lo color més blau* (1982) i *La riulla del mirall* (1989), entre d'altres. De la seva incursió en el gènere infantil i juvenil destaca la novel·la *El malefici de la reina d'Hongria* (1982), Premi Crítica Serra d'Or de literatura infantil i juvenil, 1983. A més a més de la seva intensa activitat com a escriptora, Maria Aurèlia Capmany col·labora habitualment en la premsa diària. És regidora de Cultura a l'Ajuntament de Barcelona durant la primera legislatura del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC). A partir del 1987 assumeix la regidoria d'Edicions i Publicacions.

Mor a Barcelona el 2 d'octubre de 1991, pocs mesos després de la mort del seu company sentimental, Jaume Vidal Alcover. La seva obra gaudeix d'una gran acceptació del públic i de la crítica, i periòdicament continua reeditant-se en l'actualitat.”

Enllaços a la biografia de Maria Aurèlia Capmany⁵

[Biografia](#)

[Activitats literàries](#)

[Maria Aurèlia Capmany](#)

[L'autora](#)

Obra

Capmany i el paper de la dona en la societat⁶

Tal i com diu Palau (2008), per a Maria Aurèlia Capmany, entrar en el món de la cultura significa també desprendre's de la natura, de la condició de dona. Així, fent esment de la trajectòria de Virginia Woolf, afirmava:

“És natural, doncs, que tan aviat com una dona assoleix una posició activa en la societat, es desprengui de la seva condició de dona. Tant si la seva actuació és política com intel·lectual, la seva activitat pressuposa que ha assumit els llocs de la cultura, que anomenem masculina, de la societat en la qual viu. [...] Per instruir-se, per assimilar i utilitzar els valors de la cultura, la dona ha d'abandonar la seva pròpia condició de dona.”

Tanmateix, per a Capmany, entrar en el món masculí de la cultura no significa “masculinitzar-se” i titlla d'ingenus els psicòlegs que descobreixen “un comportament masculí en les dones capaces de portar a terme tasques socials o creatives”. El que cal, segons la seva teoria, és desfer-se de la “feminitat”, entesa aquesta com la dona reduïda a les funcions biològiques reproductores, esposa i mare i reclosa en l'àmbit domèstic. Per Capmany, les nenes prenen consciència de la seva inferioritat quan s'adonen que la sexualitat masculina està sobrevalorada: no es tracta d'un complex innat, del

⁵ Per ampliar la biografia de Maria Aurèlia Capmany també podeu consultar:

PONS, A. (2018). *Maria Aurèlia Capmany. L'època d'una dona*. Barcelona: Meteora

⁶ PALAU, M. (2008). Literatura autobiogràfica i subjecte femení en Mercè Rodoreda i Maria Aurèlia Capmany. Dins M. Palau. *Maria Aurèlia Capmany. Escriure la vida en femení* (pp.150-151). Tarragona: Arola Editors.

subconscient, sinó d'un aprenentatge davant els desavantatges i repressions que el seu sexe troba a mesura que va creixent.

Maria Aurèlia Capmany i l'*Orlando* de Virginia Woolf: un personatge literari capaç de canviar de gènere

Segons Font (2016)⁷:

“*Quim-Quima* és la novel·la de Capmany que més serveix per observar les característiques diferenciades donades als homes i a les dones. Seguint l'*Orlando* de l'anglesa Virginia Woolf, Capmany crea un personatge literari capaç de canviar de sexe. Això proporciona a aquest personatge la capacitat de sentir en primera persona les diferències que hi ha pel motiu de ser home o dona.”

És molt interessant veure en la novel·la de quina manera es va sentint aquest personatge i els pensaments interiors que té. Quan és Quim, no pot plorar, ha de reprimir aquesta necessitat que sent perquè només les dones poden mostrar debilitat als altres, si tenim en compte que, tradicionalment, s'ha entès el fet de plorar com una mostra de debilitat.

Un altre punt molt important en aquest context és la sensació d'aquest personatge quan passa a ser dona perquè sent que deixa de ser important. En un ambient bèl·lic, reservat sempre als homes, aconsegueixen guanyar fama i honor a través de les seves gestes en la batalla. Això ens demostra que els homes tenien reservat l'àmbit de poder i, en canvi, per a les dones només hi havia l'àmbit domèstic, sense gaires responsabilitats més enllà de la llar. Amb això, els homes són definits pel que són i pel que fan i, en canvi, les dones són definides per la seva bellesa i la seva figura.

Seguint amb el paral·lelisme de *Quim/Quima* amb l'*Orlando* de Virginia Woolf, com bé diu Arias de Reyna (2017)⁸:

“El canvi de gènere d'*Orlando* no ha transformat l'autèntica essència del mateix. Ser home és equivalent a ser dona. No hi ha diferències i, de ser-hi, són incòmodes incomprensions de la societat. Ningú s'estranya del seu renéixer

⁷ FONT, M. (2016). Maria Aurèlia Capmany, literatura i feminisme. Dins M. Corretger, *Maria Aurèlia Capmany, pendent de redescobrir* (pp.38-40). Tarragona: Publicacions de la URV.

⁸ [*Orlando*](#) de Virginia Woolf

femení, ningú dubta que sigui la mateixa persona; i aquesta acceptació permet al lector percebre el canvi no com una fantasia, sinó com la tesi de l'autora que les diferències entre els dos sexes no afecten a la psique ni a l'ànima de la persona. Un pot ser home i dona, i això no el canvia realment. La transformació d'Orlando ens parla de la immutabilitat de l'ànima, de la ignorància dels qui consideren que els esperits i les intel·ligències d'home i dones es diferencien en alguna cosa, més enllà dels indicadors de cada individu.”

***Quim/Quima* i la història de Catalunya**

Tal com Charlon (2002)⁹ comenta:

“La construcció d'un personatge que simbolitzi Catalunya té la seva màxima expressió amb *Quim/Quima*. L'obra comença l'any 1000, és a dir, quan els comtats catalans actuen pel seu compte, quan el lligam vassallàtic s'ha trencat de fet, i cada episodi correspon a un moment d'especial transcendència de la història catalana, segons els criteris de M. A. Capmany. En efecte, hi trobem un capítol dedicat a Jaume I i a la conquesta de Mallorca, és a dir a un personatge i a un fet coneguts per tothom, o al principi del quart capítol a un personatge tan famós com Lluç. Hi ha també un ample espai textual dedicat a episodis pels quals els llibres d'història no s'interessen gaire, com és el cas, en el quart capítol, de la revolta encapçalada per Berenguer Oller.

La novel·lista demostra, com ho feia a *Un lloc entre els morts*, coneixements històrics d'una precisió indiscutible, i demostra també que fa una lectura personal de la història; quan tracta de fets bèl·lics no és mai per exaltar la guerra, sinó per indagar-ne els motius profunds o denunciar-ne l'absurditat, [...]. Però el que més suscita el seu interès és la història social, són les injustícies i les reivindicacions dels oprimits.

⁹ CHARLON, A. (2002). La història catalana en les novel·les de Maria Aurèlia Capmany. Com i per què? Dins M. Palau i R-D. Martínez (eds.) *Maria Aurèlia Capmany: l'afirmació en la paraula* (pp.21-38). Valls: Edicions Cossetània.

Si *Quim/Quima* simbolitza Catalunya, simbolitza més que tot l'esperança d'una terra justa i lliure, "habitable". L'amor a la terra que és palès a cada pàgina de les novel·les de Capmany, l'amor als paisatges mediterranis, a la ciutat de Barcelona, no és un amor engegat, és un amor exigent. La presència de la Història en la seva obra de ficció és l'expressió mateixa de l'exigència. Conèixer la Història ha de servir per comprendre què es va guanyar, què es va perdre i per què; només aquesta comprensió permet progressar, tractar de transformar el present i projectar el futur. Per això la convocació del passat pròxim i l'evocació del present són permanents en l'obra de la novel·lista, que els aplica la mateixa mirada analítica i crítica."

La preocupació per l'inevitable pas del temps i la construcció psicològica dels personatges en la narració de Capmany¹⁰

Pel que fa a aquesta qüestió, Carles Cortés (2002) explica que:

"Com en bona part dels autors catalans de la segona part del segle XX, els personatges de les novel·les de M. Aurèlia Capmany evidencien una preocupació per la pèrdua de les èpoques pretèrites i per la impossibilitat d'aturar el transcórrer del temps. La nostra narradora usà una sèrie d'elements literaris, a partir d'una simbologia concreta que envolta aquests personatges, per tal d'oferir una superació contra la fermesa del pas del temps.

Entenem que amb aquest tret, la narrativa de l'autora s'alinea en la tradició psicologista de narradors emblemàtics en el panorama europeu del segle XX, com el francès Marcel Proust, i molt especialment amb l'anglesa Virginia Woolf. Els paral·lelismes entre les novel·les de les dues escriptores -molt especialment entre *Quim/Quima* (1971) de Capmany i *Orlando* (1928) de Woolf- han estat apuntats en diversos estudis crítics. La influència de l'anglesa és citada per la crítica en diverses ocasions, com també per la mateixa autora en

¹⁰ CORTÉS, C. (2002). La lluita contra el pas del temps en la narrativa de Maria Aurèlia Capmany. Dins M. Palau i R-D. Martínez (eds.) *Maria Aurèlia Capmany: l'afirmació en la paraula* (pp.39-55). Valls: Edicions Cossetània.

els pròlegs de les seues novel·les. [...] La referència a l'autora anglesa és més evident en el pròleg de *Quim/Quima* -una novel·la que es construeix d'una manera mimètica a *Orlando*-, que Capmany redactà com una carta fictícia que adreçava a l'escriptora anglesa.

Aquesta fórmula mixta del realisme psicològic i social es veu confirmada en el relat *Quim/Quima*, el relat més representatiu de l'última producció narrativa de l'autora, ja que la construcció psicològica del personatge esdevé més complexa que en relats anteriors en funció de la doble condició sexual del protagonista en la seua evolució a través dels segles. Davant la construcció psicològica de tots aquests protagonistes dels relats de M. A. Capmany, cal destacar diversos trets comuns que s'hi repeteixen. Un dels més representatius és, sens dubte, la preocupació que manifesten pel pas del temps. La successió dels fets en la vida dels protagonistes, com a conseqüència del progrés de l'eix cronològic, és una realitat evident sobre la qual parlen ells mateixos. Sovint són conscients de la seua evolució a partir de la contrastació del moment present amb el passat, com expressa Quim en la novel·la de l'any 1971 una vegada contrastades les informacions històriques del que ha succeït mentre estava desaparegut a Formentera amb l'aparegut Ramon Llull: El temps passa de pressa.

Podem interpretar la voluntat d'adaptació de la representació d'*Orlando* en *Quim/Quima* com un paral·lel decididament voluntari per intentar reflectir una vegada més que els seus personatges sabien lluitar contra el pas del temps i que, amb la immortalitat i el canvi de gènere, podien trencar l'opressió d'un medi social que els ofegava. Aquest és el llegat de l'obra de Capmany, com en el seu moment representà la pervivència de la narrativa de Virginia Woolf el model de rebel·lió justa davant les injustícies.

Com palesa el missatge adreçat al lector en el pròleg de *Quim/Quima* en referir-se al seu protagonista, « *un xicot-xicota- que trobava el món bell i mal fet i que per tant es creia amb el deure de seguir vivint per tal d'endreçar-lo una mica* (pàg.9) », Capmany presentà una lluita contra l'evolució fatídica dels seus personatges a causa de l'acció de l'espai que els envoltava, com un reacció davant la lògica transformació psicològica. Entre la realitat, la història i la

psicologia, enmig dels paràmetres d'evolució dels seus personatges de ficció, aquesta és la vertadera *lluita* de la narrativa de Maria Aurèlia Capmany.”

Orientacions per al professorat

La literatura és un fet artístic, producte d'una forma creativa d'expressió humana a través de la paraula. Com a producte social i cultural, s'emmarca en un context social i històric i ajuda a comprendre el món que ens envolta. Suposa la interpretació, valoració i producció de textos literaris dels diversos gèneres: poètics, narratius, teatrals, des dels més tradicionals als més actuals. L'aproximació a les obres literàries facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, així com el coneixement i vinculació a la llengua i cultura pròpia i d'altri.

A més d'estimular la creativitat, desenvolupa el sentit crític. La literatura ha de fomentar: la millor comprensió de les altres persones, de nosaltres mateixos i del món que ens envolta; el plaer de la lectura; l'educació dels gustos estètics; l'estímul de la creativitat i l'expressió d'opinions raonades mitjançant el desenvolupament del sentit crític. Igualment, cal prestar atenció als autors i als períodes i corrents més significatius de la literatura, contextualitzant-los des de l'edat mitjana fins a l'actualitat.

La comprensió lectora és la capacitat de construir significat a partir dels processos de lectura, per tal d'assolir objectius personals, desenvolupar el propi coneixement i potenciar-lo, així com també per participar en la societat. La lectura facilita, així, l'estudi i la comprensió del món, de l'actualitat i de la ciència. Al mateix temps, és una font de descoberta i de plaer personal. L'actitud envers la lectura és la disposició per llegir de manera plaent, per omplir la curiositat i el desig de saber, així com per obtenir satisfacció personal.

La lectura constant i per plaer té avantatges en l'estudiant: millora l'escolta activa, afavoreix la concentració, facilita l'assimilació de conceptes, augmenta el desig d'escriure i millora l'escriptura. La pràctica de la lectura ha d'anar unida a la de l'escriptura, tot valorant-ne la dimensió comunicativa i de suport i estructuració del pensament: escriure bé equival a pensar bé.

Els alumnes haurien de ser capaços d'aplicar diferents estratègies de lectura per comprendre, interpretar i valorar els tipus i formats de textos i els àmbits descrits als continguts. Haurien de captar-ne el sentit global, a través de: la identificació de la informació rellevant, l'extracció d'informacions concretes, la realització d'inferències i la determinació de l'actitud del parlant. També haurien de conèixer determinats aspectes

de la seva forma com, per exemple, la seva estructura i els elements lingüístics i lèxics que caracteritzen el tipus i l'àmbit del text estudiat. Un aspecte rellevant de la comprensió de textos és la selecció dels coneixements que s'obtinguin de les biblioteques o de qualsevol altra font d'informació impresa en paper o digital i la seva integració en un procés d'aprenentatge continu.¹¹

Competències de l'àmbit lingüístic

Dimensió comprensió lectora:

C1 Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'l.

C2 Reconèixer els gèneres de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'l.

C3 Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

Dimensió expressió escrita:

C4 Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.

C5 Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

C6 Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal.

Dimensió comunicació oral:

C7 Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics.

C8 Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.

¹¹ [Currículum de l'àmbit lingüístic](#)

C9 Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.

Dimensió literària:

C10 Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana.

C11 Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.

C12 Escriure textos literaris per expressar realitats, ficcions i sentiments.

Dimensió actitudinal:

A1 Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

A2 Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

A3 Manifestar una actitud de respecte i valoració positiva de la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu.

Competències transversals

Àmbit personal i social

Dimensió de l'autoconeixement:

C1 Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal.

Dimensió d'aprendre a aprendre:

C2 Conèixer i posar en pràctica estratègies i hàbits que intervenen en el propi aprenentatge.

C3 Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida.

Dimensió de la participació:

C4 Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable.

Àmbit digital

Dimensió instruments i aplicacions:

C2 Utilitzar les aplicacions d'edició de textos, presentacions multimèdia i tractament de dades numèriques per a la producció de documents digitals.

C3 Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals.

Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge:

C4 Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals.

Competències d'altres àmbits

Àmbit artístic

Dimensió percepció i escolta:

C1 Utilitzar estratègicament els elements dels llenguatges visual, musical i corporal per analitzar les produccions artístiques.

Dimensió expressió, interpretació i creació:

C4 Compondre amb elements dels llenguatges artístics utilitzant eines i tècniques pròpies de cada àmbit.

C6 Experimentar i/o improvisar amb instruments i tècniques dels llenguatges artístics

C7 Desenvolupar projectes artístics disciplinaris o transdisciplinaris tant personals com col·lectius

Dimensió societat i cultura:

C8 Valorar amb respecte i sentit crític les produccions artístiques en els seus contextos i funcions.

C9 Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.

Àmbit social

Dimensió històrica:

C1 Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.

C2 Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat.

C3 Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.

Dimensió geogràfica:

C5 Explicar les interrelacions entre els elements de l'espai geogràfic, per gestionar les activitats humanes en el territori amb criteris de sostenibilitat.

C6 Aplicar els procediments de l'anàlisi geogràfica a partir de la cerca i l'anàlisi de diverses fonts, per interpretar l'espai i prendre decisions.

Àmbit científicotecnològic

Dimensió indagació de fenòmens naturals i de la vida quotidiana:

C2 Identificar i caracteritzar els sistemes biològics i geològics des de la perspectiva dels models, per comunicar i predir el comportament dels fenòmens naturals.

Dimensió objectes i sistemes tecnològics de la vida quotidiana:

C7. Utilitzar objectes tecnològics de la vida quotidiana amb el coneixement bàsic del seu funcionament, manteniment i accions a fer per minimitzar els riscos en la manipulació i en l'impacte mediambiental.

Àmbit matemàtic

Dimensió connexions:

C6. Establir relacions entre diferents conceptes, així com entre els diversos significats d'un mateix concepte.

Àmbit de cultura i valors

Dimensió personal:

C2. Assumir actituds ètiques derivades de la Declaració Universal dels Drets Humans.

C3. Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i per consolidar el pensament propi.

C4. Identificar els aspectes ètics de cada situació i donar-hi respostes adients i preferentment innovadores.

Dimensió interpersonal:

C5. Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions.

A continuació es poden consultar dues taules de relació entre les activitats de la guia, els continguts específics d'aquesta i les competències que s'hi treballen de l'àmbit lingüístic, social i artístic. A més, les activitats del quadern de l'alumne treballen les competències dels àmbits transversals del currículum: personal i social i digital. Bona mostra d'això n'és l'ús d'eines digitals i recursos audiovisuals que els alumnes s'han d'habituar a utilitzar.

Igualment, les activitats proposades afavoreixen el desenvolupament de la competència personal i social. El rol de l'alumne en les activitats és actiu, productiu i creatiu. Cal que l'alumnat s'organitzi i sigui capaç de treballar de manera autònoma i col·lectiva.

Tot i que les activitats del quadern treballen un bon grapat de competències, sobretot de l'àmbit lingüístic i de les seves cinc dimensions (expressió escrita, comunicació oral, literària, comprensió lectora i actitudinal), a la taula 1 s'ha especificat la competència que es treballa més profundament en cadascuna de les activitats, mentre que a la taula 2 es plasmen totes les competències de cada àmbit treballades a cada activitat.

Taula 1: relació del tipus d'activitats, continguts específics i competència			
TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
COMPREENSIÓ LECTORA	Activitat 6	Anàlisi d'aspectes literaris: identificació dels gèneres i subgèneres literaris, anàlisi de l'estructura i aspectes formals del gènere narratiu.	Àmbit lingüístic: C2
	Activitat 9	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar. Idea principal i idees rellevants. Lectura en veu alta interpretativa: Elements expressius prosòdics i no verbals: to de veu, mirada, gest, entonació, ritme.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 10	Anàlisi dels gèneres textuais, l'estructura i dels aspectes formals de la carta.	Àmbit lingüístic: C2
	Activitat 11	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 12	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, relacionar, interpretar.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 15	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar. Idea principal i idees rellevants.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 23	Elaboració d'un text de creació a partir de l'anàlisi i la interpretació de l'obra.	Àmbit lingüístic: C12
	Activitat 30	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar. Planificació, elaboració i presentació escrita: aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció escrita d'un text en forma de diàleg: adequació, coherència, cohesió i correcció.	Àmbit lingüístic: C5
	Activitat 31	Anàlisi i interpretació del lèxic: vocabulari usual i específic.	Àmbit lingüístic: C2

Taula 1: relació del tipus d'activitats, continguts específics i competència			
TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
	Activitat 34	Planificació, elaboració i exposició oral d'un tema. Argumentació.	Àmbit lingüístic: C8
	Activitat 38	Reconèixer, seleccionar, interpretar la informació. Producció oral d'un text argumentatiu.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 39	Interpretar i analitzar l'obra. Planificació, elaboració i presentació escrita d'un text. Aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció.	Àmbit lingüístic: C5
	Activitat 41	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar i inferir informació.	Àmbit lingüístic: C3
	Activitat 43	Identificació i utilització correcta de la informació per adequar-la als aprenentatges significatius de l'obra. Estratègies de cerca: planificació, ús de cercadors, tria i contrast de les fonts... Gestió i tractament de la informació: síntesi, tipus de contingut. Fonts d'informació.	Àmbit lingüístic: C3
	Activitat 44	Planificació i producció d'un text oral: anunci publicitari.	Àmbit lingüístic: C8
	Activitat 46	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar la informació. Idees principals.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 47	Planificació i producció d'un text escrit: Aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció.	Àmbit lingüístic: C5
	Activitat 48	Reconèixer i seleccionar la informació rellevant.	Àmbit lingüístic: C3
	Activitat 49	Interpretació i anàlisi de l'obra. Producció d'un text escrit. Planificació i producció d'un text escrit: Aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció.	Àmbit lingüístic: C5
ASPECTES LITERARIS	Activitat 2	Anàlisi d'aspectes literaris: context i autora.	Àmbit lingüístic: C10
	Activitat 4	Anàlisi d'aspectes literaris: context i autora.	Àmbit lingüístic: C10
	Activitat 8	Anticipar-se, fer prediccions, connexions del text amb el que se sap, fer-se preguntes, visualitzar què pot passar.	Àmbit lingüístic: C11
	Activitat 13	Elaboració d'un text de creació a partir de l'anàlisi i la interpretació de l'obra.	Àmbit lingüístic: C11
	Activitat 19	Elaboració de textos literaris de creació a partir de l'anàlisi de l'obra. Estratègies i recursos en el procés de producció d'un text.	Àmbit lingüístic: C12
	Activitat 20	Anàlisi i interpretació del lèxic: vocabulari usual i específic.	Àmbit lingüístic: C2
	Activitat 22	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar la informació rellevant.	Àmbit lingüístic: C3
	Activitat 25	Anàlisi de les dades textuais bàsiques de l'obra (la veu dels personatges: estil directe i estil indirecte)	Àmbit lingüístic: C2

Taula 1: relació del tipus d'activitats, continguts específics i competència			
TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
	Activitat 26	Comprensió i interpretació. Producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 17	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar la informació rellevant. Anàlisi i interpretació del lèxic: vocabulari usual i específic.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 28	Anàlisi de les dades textuais bàsiques de l'obra (narrador: extern (omniscient o objectiu) o intern)	Àmbit lingüístic: C2
	Activitat 32	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar la informació rellevant per fer un resum	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 35	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar la informació rellevant per elaborar un resum de les idees principals.	Àmbit lingüístic: C1
	Activitat 36	Anàlisi i interpretació de l'obra. Arquetip literari.	Àmbit lingüístic: C11
ACTIVITATS GLOBALES D'ÀREES NO LINGÜÍSTIQUES	Activitat 1	Anàlisi de produccions artístiques. Interpretació i lectura d'imatges.	Àmbit artístic: C8
	Activitat 3	Cronologia i temps històric. Coneixements històrics temporals.	Àmbit social: C1
	Activitat 5	L'origen i la construcció dels prejudicis en el nostre context.	Àmbit de cultura i valors: C3
	Activitat 7	Anàlisi de produccions artístiques. Interpretació i lectura d'imatges.	Àmbit artístic: C8
	Activitat 14	Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica. El passat i el present de Catalunya.	Àmbit social: C3
	Activitat 16	El dubte i la formulació de les bones preguntes com a inici de la reflexió al voltant del concepte de l'amistat. Valors universals i compartits.	Àmbit de cultura i valors: C3
	Activitat 17	Interpretació del context històric i social.	Àmbit social: C2
	Activitat 18	Les dones en la història i en les societats actuals.	Àmbit social: C1
	Activitat 21	Expressió i comunicació de les emocions a partir d'una producció artística.	Àmbit artístic: C9
	Activitat 24	El dubte i la formulació de les bones preguntes com a inici de la reflexió al voltant del concepte de la veritat. Valors universals i compartits. Respecte per l'opinió d'altri.	Àmbit de cultura i valors: C3
	Activitat 28	Les dones en la història i en les societats actuals.	Àmbit social: C1
	Activitat 29	Interpretació del context històric i social.	Àmbit social: C2
Activitat 32	Interpretació del context històric i social. Empatia i memòria històrica. La dignitat humana i el respecte. Consideració de la igualtat. Valors universals i valors compartits. Tolerància.	Àmbit social: C2 Àmbit de cultura i valors: C5	

Taula 1: relació del tipus d'activitats, continguts específics i competència			
TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
	Activitat 33	Model d'ésser viu (plantes i herbes). Nutrients.	Àmbit científicotecnològic: C2
	Activitat 34	Cerca, anàlisi i contrast d'informacions diverses. Teories al voltant de de la forma del planeta Terra.	Àmbit social: C6
	Activitat 37	Història i fonamentació dels drets humans. Els drets humans com a deures morals. Valors universals i compartits.	Àmbit de cultura i valors: C2
	Activitat 40	Cerca, anàlisi i contrast d'informacions diverses. Localització geogràfica en un mapa.	Àmbit social: C5
	Activitat 42	Respecte per a la diversitat i la pluralitat cultural.	Àmbit de cultura i valors: C5
	Activitat 44	Objectes tecnològics de la vida quotidiana.	Àmbit científicotecnològic: C7
	Activitat 45	Instruments i eines digitals per a la representació i comunicació visual. Fotografia.	Àmbit artístic: C7
	Activitat 50	Les dones en la història i en les societats actuals. Vincles entre el present i el passat. Respecte. Convivència. Consideració de la igualtat.	Àmbit social: C1 Àmbit de cultura i valors: C5
ACTIVITATS PER COMPARTIR LA LECTURA	Activitat 51	Planificació, elaboració i presentació escrita d'una ressenya literària. Aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció. Anàlisi literària de l'obra.	Àmbit lingüístic: C11
	Activitat 52	Expressió i comunicació de les emocions a partir d'una producció artística.	Àmbit artístic: C4
	Activitat 53	Planificació, elaboració i producció oral: lectura en veu alta interpretativa i expressiva d'un diàleg. Elements expressius prosòdics i no verbals: to de veu, mirada, gest, entonació, ritme.	Àmbit lingüístic: C8
	Activitat 54	Planificació, elaboració i presentació escrita d'un text de creació pròpia. Aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció.	Àmbit lingüístic: C5
	Activitat 55	Planificació, elaboració i presentació escrita d'un text: la carta. Aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció.	Àmbit lingüístic: C5

Taula 1: relació del tipus d'activitats, continguts específics i competència			
TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
	Activitat 56	Interpretació i lectura d'imatges. Expressió i comunicació. Instruments per a la representació. Art i societat. Art i compromís.	Àmbit artístic: C8
	Activitat 57	Anàlisi, interpretació i valoració de l'obra literària. Anàlisi d'aspectes literaris. Planificació, elaboració i exposició oral de treballs de tipus acadèmic. Estratègies per estructurar l'expressió oral: guió, esquema, imatges, gravacions, tecnologies digitals.	Àmbit lingüístic: C11

En aquesta segona taula, els colors de les files identifiquen l'apartat en el qual s'inscriu cada activitat. Així, les files ressaltades en un color rosat corresponen a les activitats de l'apartat "Abans de la lectura" (de la 1 a la 9), les de color verd es troben a la secció "Durant la lectura" (activitats de la 10 a la 49) i, finalment, les files blaves són les que hi ha a l'apartat "Després de la lectura (activitats de la 50 a la 57).

Taula 2: relació d'activitats i competències						
ACTIVITATS	ÀMBIT LINGÜÍSTIC	ÀMBIT ARTÍSTIC	ÀMBIT SOCIAL	ÀMBIT CIENT.	ÀMBIT MATEM.	ÀMBIT C/V
1	C4, C5, C6, C9, A2	C8, C9				
2	C1, C4, C5, C6, C7, C8, C9, A2					
3	C1, C2, C3,		C1, C3			
4	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C11, A1, A2					
5	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9,					C3, C4, C5
6	C2, C4, C5, C6, C8, C9, A2					
7	C4, C5, C6, C9, A2	C8, C9				
8	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C11, A1, A2					
9	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, A1, A2					
10	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2					
11	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2					
12	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2					
13	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C11, A1, A2					
14	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C11, A1, A2		C1, C2, C3			
15	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1					
16	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C11, A1, A2					C3, C4, C5

Taula 2: relació d'activitats i competències						
ACTIVITATS	ÀMBIT LINGÜÍSTIC	ÀMBIT ARTÍSTIC	ÀMBIT SOCIAL	ÀMBIT CIENT.	ÀMBIT MATEM.	ÀMBIT C/V
17	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, A1, A2	C4, C6, C9	C1, C2, C3			
18	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, A1, A2		C1			C3, C4, C5
19	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, C11, C12, A1, A2					
20	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1		C2, C3		C6	
21	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C12, A1, A2	C4, C6, C9				C3, C5
22	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1					
23	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2	C4, C6, C9				
24	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, A1, A2					C3, C4, C5
25	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1					
26	C1, C2, C3, C7, C8, C9, C10, C11, A1, A2					C3, C4, C5
27	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1		C1, C2, C3			
28	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7, C8, C9, C10, C11, A1, A2					C3, C4, C5
29	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7, C8, C9, C10, C11, A1, A2					C3, C4, C5
30	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C12, A1, A2					
31	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2					
32	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7, C9, C10, A1, A2		C1, C2, C3			C2, C3, C4, C5
33	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2	C4, C6, C9		C2		
34	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, A1, A2		C1, C2, C3			
35	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1					
36	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C11, A1, A2					
37	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, A1, A2		C1, C2, C3			C2, C3, C4, C5
38	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, A1, A2					C3, C4, C5
39	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1					C3, C4, C5
40	C1, C2, C3, C9, C10, A1, A2		C5, C6			
41	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2					
42	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2					C3, C4, C5
43	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, A1, A2		C1, C2, C3			
44	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7, C8, C9, C10, A1, A2			C7		
45	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, A1, A2	C4, C5, C9				
46	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1					

Taula 2: relació d'activitats i competències						
ACTIVITATS	ÀMBIT LINGÜÍSTIC	ÀMBIT ARTÍSTIC	ÀMBIT SOCIAL	ÀMBIT CIENT.	ÀMBIT MATEM.	ÀMBIT C/V
47	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, A1, A2					
48	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, A1, A2					
49	C1, C2, C3, C4, C5, C6, A1					
50	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, A1, A2		C1, C2, C3			C3, C4, C5
51	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, C11, C12, A1, A2					
52	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9	C1, C4, C6, C7, C9				C3, C4, C5
53	C1, C2, C8, C9, A1, A2					
54	C1, C2, C3, C4, C5, C6, A1, C10					
55	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, C12, A1					
56	C7, C8, C9, A2	C1, C4, C7, C8, C9				
57	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7, C8, C9, C10, C11, A1, A2					

Objectius d'aprenentatge

Les activitats d'aquest dossier de lectura busquen promoure, potenciar i millorar la competència lectora del nostre alumnat i també guarden una relació estreta amb la competència digital i la personal i social. Així doncs, amb la intenció que els alumnes assolixin les competències esmentades en l'apartat anterior, s'han confeccionat aquests objectius d'aprenentatge:

1. Utilitzar la lectura com a font de plaer i d'enriquiment personal.
2. Desenvolupar hàbits de lectura a partir d'estratègies didàctiques de reflexió personal i compartida.
3. Llegir, analitzar i valorar de manera crítica la novel·la *Quim/Quima* de Maria Aurèlia Capmany.
4. Participar de manera activa, reflexiva i crítica en els comentaris orals col·lectius necessaris per a la construcció del coneixement de l'obra.
5. Emprar de manera crítica les fonts bibliogràfiques i les tecnologies de la informació i la comunicació per a la interpretació de l'obra objecte d'estudi.
6. Produir textos d'intenció literària a partir de la lectura de fragments de l'obra *Quim/Quima*.

Continguts

Els continguts presentats a continuació beuen dels continguts clau de les diferents dimensions de l'àmbit lingüístic del currículum i han estat adaptats i especificats per a l'obra que ens ocupa, *Quim/Quima*.

- 1. Comprensió de la novel·la *Quim/Quima*.** Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar, anticipar, inferir i retenir. Fer prediccions, connexions del text amb el que se sap, fer-se preguntes, visualitzar què pot passar, resumir... Tema, idea principal i idees rellevants. Dades bàsiques d'un llibre: textuais (tema, personatges, espai, temps, narrador...) i paratextuals (coberta, contracoberta, índex, autor, il·lustrador, editorial...). Lèxic: vocabulari usual i específic.
- 2. Planificació, elaboració i presentació escrita** de treballs de tipus acadèmic. Aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció.
- 3. Planificació, elaboració i exposició oral** de treballs de tipus acadèmic. Estratègies per estructurar l'expressió oral: guió, esquema, imatges, gravacions, tecnologies digitals. Elements expressius prosòdics i no verbals: to de veu, mirada, gest, entonació, ritme.
- 4. Elaboració de textos literaris de creació** a partir de l'anàlisi de l'obra. Estratègies i recursos en el procés de producció d'un text.
- 5. Identificació i utilització correcta de la informació** per adequar-la als aprenentatges significatius de l'obra. Estratègies de cerca: planificació, paraules clau, sinònims, ús de cercadors, tria i contrast de les fonts... Gestió i tractament de la informació: síntesi, tipus de contingut, emmagatzematge, organització, valoració i comunicació... Fonts d'informació. Suport paper i suport digital. Internet, biblioteques...
- 6. Estratègies de participació activa i col·laborativa** en situacions espontànies i dirigides per planificar, organitzar el discurs i negociar el significat. Normes

que regeixen la interacció oral: torns de paraula, manteniment del tema, respecte per l'opinió dels altres...

- 7. Anàlisi d'aspectes literaris:** identificació dels gèneres i subgèneres literaris, anàlisi de l'estructura i aspectes formals del gènere narratiu. Context i autors.

Criteris d'avaluació

Es poden avaluar de manera global o concreta totes les activitats de cada apartat del quadern. Aquesta avaluació es pot fer a partir del desenvolupament oral individual i/o col·lectiu d'algunes activitats, de la revisió i correcció del treball escrit de les tasques que ho requereixen, etc. Cal destacar que tot el que succeeix durant les classes ha de ser potencialment objecte d'avaluació i, per tant, es poden tenir en compte a l'hora d'avaluar elements com la participació i l'interès manifestat per l'alumnat. A grans trets, però els criteris que s'haurien de tenir en compte a l'hora d'avaluar són els següents:

1. Valorar la importància de la lectura com a eina d'adquisició de l'aprenentatge i com a estímul del desenvolupament personal.
2. Valorar la capacitat de comprensió, anàlisi i interpretació dels diferents elements de la novel·la *Quim/Quima* treballats mitjançant el quadern de l'alumne.
3. Identificar i seleccionar, de fonts d'informació fiables, els coneixements per entendre i interpretar l'obra, integrant-los en un procés d'aprenentatge continu.
4. Valorar la creativitat personal dels textos literaris produïts, tenint en compte l'originalitat i la implicació de l'alumne.
5. Aplicar progressivament les estratègies necessàries per produir textos adequats, coherents i cohesionats (planificant, textualitzant, revisant i reescrivint), i integrant la reflexió ortogràfica i gramatical en la pràctica i ús de l'escriptura.
6. Participar de manera activa, reflexiva i crítica en els debats i posades en comú per a la construcció de coneixements i la comprensió i interpretació de l'obra.

Guia de lectura

Una novel·la com *Quim/Quima* demana, abans de la seva lectura, un apropament a l'autora, Maria Aurèlia Capmany, i al seu context literari. La guia està estructurada en tres parts. La primera “Abans de la lectura”, conté activitats pensades per preparar i motivar la lectura de l'obra entre l'alumnat i que ens donaran algunes claus per entendre l'obra o, si més no, apropar-nos-hi. La segona, “Durant la lectura”, conté activitats que ajuden a orientar la interpretació de l'obra i proposa una ampliació i d'aprofundiment d'alguns aspectes.

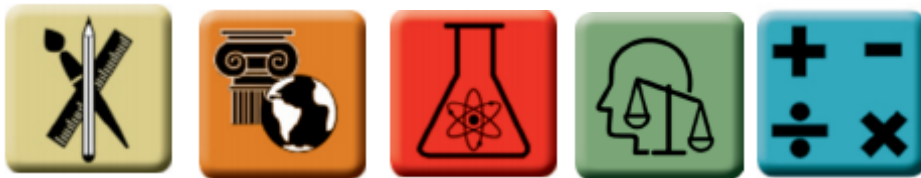
Les tasques, organitzades segons els diferents capítols de l'obra, tenen la intenció de no trencar, en cap moment, ni el ritme ni el plaer de llegir. Després de la lectura és important reflexionar de manera global i en conjunt, contrastant els diferents elements que, de manera fragmentada, el lector s'ha anat trobant al llarg de la lectura. Així, la tercera part, “Després de la lectura”, conté activitats per reflexionar però també per compartir la lectura i fer una revisió d'impressions després de llegir l'obra.

S'ha de tenir en compte que aquest dossier està pensat com un conjunt de propostes didàctiques que han d'ajudar als professors a dinamitzar les classes de literatura. En cap cas, però, s'ha de seguir fil per randa per treballar l'obra. Cada professor se l'ha de fer seu, ha de triar i destriar les tasques més adequades per al seu grup.

Les activitats estan ordenades per capítols i classificades en funció del tipus d'agrupament de l'alumnat d'acord amb l'objectiu i la complexitat de la tasca. Així doncs, abans de l'explicació detallada de cada activitat del *Quadern de l'alumne*, trobareu les següents referències.

- I** Activitat per fer individualment
- P** Activitat per fer per parelles
- PG** Activitat per fer en petit grup
- GC** Activitat per fer amb el grup classe

Totes les activitats del quadern estan pensades per treballar l'obra des de l'àmbit lingüístic, l'àmbit personal-social i l'àmbit digital. Tanmateix, en aquesta guia també s'han volgut incloure algunes activitats per treballar des d'altres àmbits no lingüístics. En aquest sentit, hi ha algunes tasques emmarcades dins l'àmbit artístic i l'àmbit social. És per això que quan en una activitat s'hagin de treballar aquests àmbits, trobareu aquests símbols; el primer per a l'àmbit artístic (Educació Visual i Plàstica), el segon per a l'àmbit social (Ciències socials: Geografia i Història), el tercer per a l'àmbit científicotecnològic (Biologia i Geologia), el quart per a l'àmbit de cultura i valors (Cultura i Valors ètics) i el cinquè per a l'àmbit matemàtic (Matemàtiques).

Abans de la lectura

Abans de submergir-nos de ple en la lectura atenta, cal que fem una mena de “bateig de submarinisme” en aspectes relacionats amb l’obra que tenim entre les mans. És per això que les activitats que es proposen en aquest apartat tenen a veure amb el pensament i el tarannà de l’autora i el context, l’estructura interna i els aspectes formals de l’obra. Aquests elements ens serviran de trampolí i, per què no, de bastida, per tal de fer una lectura, comprensió i interpretació profitoses. La finalitat d’aquestes activitats és la d’activar els coneixements previs dels alumnes.

Activitat 1

P

Observeu la portada (títol i il·lustració); per quin motiu creieu que aquesta obra es titula *Quim/Quima*? Pel que fa a la imatge, quins elements destacaríeu del personatge que hi apareix?

Resposta oberta

Orientacions: Cal que els alumnes reflexionin al voltant de l’ambivalència, tant dels noms (mateix nom en masculí i femení) com de la il·lustració de la portada, en què hi apareixen barrejats elements que s’acostumen a relacionar amb el rol “masculí” i amb el “femení”.

Poseu en comú les vostres respostes al voltant de la portada de l'obra. Heu coincidit?

Resposta oberta

Activitat 2

Coneixeu l'autora de la novel·la? Què en sabeu? Quina personalitat creieu que té? Poseu en comú aquestes qüestions.

Resposta oberta

Llegiu les preguntes que teniu a continuació. Tot seguit visualitzeu els primers quatre minuts d'aquest [vídeo](#) sobre l'autora del llibre que teniu entre les mans, Maria Aurèlia Capmany. Després de veure les imatges, responeu les preguntes.

- ✚ En el primer minuts de vídeo se'ns descriu la personalitat de l'autora. Com era, Maria Aurèlia Capmany?

Una de les personalitats més fascinants, més atractives, més singulars, més poc convencionals, menys usuals i menys previsibles que ha tingut Catalunya en la segona meitat del segle XX.

- ✚ Per què es diu que era una activista cultural?

Perquè era escriptora, dona de teatre i feminista.

- ✚ Per què va ser un model per a altres dones joves de la seva generació?

Perquè com ella, lluitaven perquè no volien quedar relegades a un segon pla.

✚ Quan i on neix l'autora?

El 1918 a Barcelona.

✚ Quins són els seus dos primers referents vitals?

La seva família catalanista i l'institut-escola.

Poseu en comú amb els vostres companys les vostres respostes de l'activitat 2. Heu coincidit?

Resposta oberta

Després de la posada en comú i de conèixer una mica més el tarannà de Capmany, penseu tres preguntes que li faríeu a l'autora si fóssiu els entrevistadors d'un programa sobre literatura juvenil.

Abans de començar, però, podeu consultar aquest [enllaç](#) per conèixer millor l'estructura de l'entrevista. A continuació podeu consultar aquest altre [enllaç](#) d'una entrevista a l'autora de literatura juvenil Gemma Pasqual per agafar idees a l'hora de fer la vostra. Fixeu-vos en el to de l'entrevistadora, el tipus de preguntes, si són preguntes curtes, concretes, obertes, etc.

Resposta oberta

Enllaços: [Enllaç 1](#) i [Enllaç 2](#)

Cada parella llegirà les seves tres preguntes en veu alta i entre tots haureu d'escollir la millor de les tres. Després, cada membre de la parella assumirà un rol diferent: un es transformarà en entrevistador i farà la pregunta triada a l'altre, que farà el paper de l'autora. Aquest alumne, prèviament haurà de posar-se a la pell de l'autora amb l'ajuda de la informació que heu obtingut fins ara de la manera de fer i de pensar de Capmany tingut fins ara de la manera de fer i de pensar de Capmany.

Resposta oberta

Activitat 3

Llegeix el text de la contraportada. Com pots comprovar, s'hi esmenten diversos moments o períodes històrics. A banda d'aquests elements cronològics, durant la lectura trobaràs molts d'altres referents temporals; per començar, però, situa i ordena en aquest eix cronològic els esdeveniments esmentats a la contraportada.

1000	Segle XV	1714	Anys 30 (1930-1940)	Segle XX
------	----------	------	---------------------	----------

Activitat 4

La sinopsi de la contraportada cita com a referent literari femení de Capmany i, especialment de l'obra *Quim/Quima*, Virginia Woolf i la seva novel·la, *Orlando*. Completeu aquestes taules amb la informació més rellevant del següent [enllaç](#).

VIRGINIA WOOLF	ORLANDO
<p>Virginia Woolf va néixer a Londres l'any 1882 i va morir el 1941.</p> <p>Fou una novel·lista, crítica i assagista anglesa; una de les més reconegudes escriptores del segle XX.</p> <p>Fou considerada una gran figura del modernisme literari; el seu personal estil pretén inspirar emocions més que recrear la realitat.</p>	<p>Woolf desenvolupa a Orlando una fantasia històrica realitzant a la vegada una profunda anàlisi de la identitat de l'individu, la sexualitat i el rol de la dona a la societat en què li va tocar viure.</p>

En el resum de la contraportada es diu que aquesta “novel·la és un joc de miralls fascinant amb el seu *Orlando*”. A què creieu que es refereix?

Model de resposta:

Quim/Quima, de Maria Aurèlia Capmany beu d'*Orlando*, obra del seu màxim referent literari, Virginia Woolf. Per tant, l'obra de Woolf va servir de guia i d'inspiració a Capmany per escriure *Quim/Quima*.

Poseu en comú, amb l'ajuda del professor, les vostres respostes.

Resposta oberta

Activitat 5

Sabeu què son els rols de gènere? Feu una posada en comú al voltant d'aquest concepte. Podeu buscar informació en aquest [enllaç](#). Comenteu algun exemple i si creieu que estan encara presents en la nostra societat i en quins àmbits.

Model de resposta:

Els rols de gènere expressen el comportament que, en un societat concreta, s'espera d'una persona per raó del seu sexe. Per exemple, un dels rol assignats tradicionalment als homes és el de ser responsables de les activitats productives. D'altra banda, un dels rols assignats tradicionalment a les dones és tenir cura de les persones dependents (mainada i individus d'edat avançada) i el manteniment de la llar, a més de ser la responsable de les relacions afectives.

Aquests rols de gènere encara estan molt presents en la nostra societat, ja sigui en els mitjans de comunicació, en la publicitat de nombrosos productes, en el llenguatge que utilitzem, en l'assignació de responsabilitats i d'obligacions dins la família, en el desenvolupament de les relacions afectives, etc.

Al resum que heu llegit a la contraportada s'hi mencionen "els rols de gènere tradicionals". Tenint en compte el context temporal i social del moment en què l'autora va escriure i publicar el llibre, esmenta i descriu quins són aquests rols.

Model de resposta:

Quim/Quima es va publicar el 1971, durant la dictadura del general Franco. Fou un període de repressió ideològica, sexual, cultural, etc. Els rols de gènere estaven molt marcats i estereotipats: home (encarregat de l'economia familiar i de les activitats físiques) i dona (encarregada de les tasques de la llar i familiars i de les relacions afectives i filials).

Activitat 6

L'obra que esteu a punt de llegir és una novel·la, és a dir, que pertany a la tipologia textual d'un text narratiu. Recordeu quines característiques i estructura té aquest tipus de text? Podeu consultar aquest [enllaç](#) per refrescar la memòria. Poseu en comú aquestes qüestions, feu un mapa conceptual a la pissarra entre tots i copieu-lo a continuació.

Orientacions:

Cal que el mapa conceptual del text narratiu, com a mínim, tingui els següents elements: objectiu, estructura i personatges.

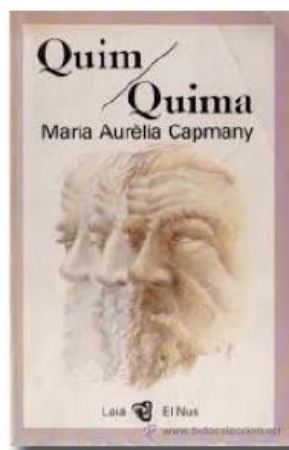
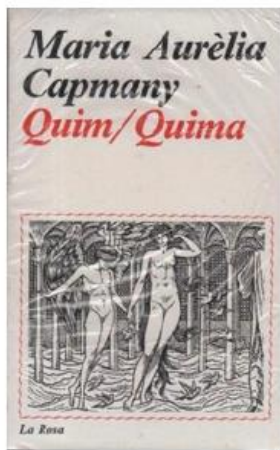
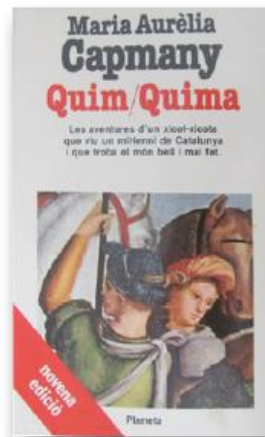
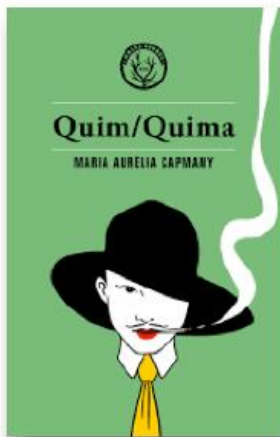
L'objectiu d'un text narratiu és explicar unes accions o uns fets que poden ser reals o imaginaris i que es desenvolupen en un temps i un espai determinats. L'estructura és la d'inici, nus i desenllaç. Sempre apareix un personatge principal, és a dir, el protagonista, sovint acompanyat dels personatges secundaris, que no ens donen tanta informació rellevant.

Activitat 7

P

Feu una petita comparació d'algunes de les portades de les diferents reedicions de l'obra *QUIM/QUIMA*. Per fer-ho, us podeu fixar en diferents elements com ara el títol, la tipografia, les il·lustracions, l'estil del disseny, etc.

Resposta oberta (a criteri del professorat)

Activitat 8

A partir de les activitats que heu fet fins ara al voltant del llibre i després de llegir el resum de la contraportada, responeu aquestes preguntes.

- ✓ Què esperes de l'obra que tot just estàs a punt de començar a llegir?

Resposta oberta

- ✓ Creus que t'agradarà? Per què?

Resposta oberta

- ✓ Quin tipus d'activitats t'agradaria fer mentre llegeixes l'obra?

Resposta oberta

- ✓ Quin tipus d'activitats t'agradaria fer un cop acabada la lectura de l'obra?

Resposta oberta

A continuació poseu en comú amb la resta de la classe les vostres respostes.

Resposta oberta

Activitat 9

A la contraportada es citen unes paraules de Maria Aurèlia Capmany en les quals repren els consells que li va donar Virginia Woolf en la seva trobada abans d'escriure *QUIM/QUIMA*. Llegeix aquest fragment i extreu les idees essencials. Fes una reflexió personal.

Model de resposta:

Les idees essencials són que Woolf anima a Capmany a imitar-la, encara que li diu que no aconseguirà mai ser igual que l'original. Com més segueixis un model, més estàs fent la teva pròpia interpretació. Cadascú és únic i produeix coses úniques i irrepetibles, encara que intenti imitar un model.

Reflexió personal: resposta oberta

Poseu en comú les vostres reflexions.

Resposta oberta

Feu una lectura en veu alta interpretativa dels consells de Virginia Woolf.

Abans que els alumnes facin la lectura en veu alta del seu text davant dels companys, es treballaran diferents aspectes com per exemple el ritme, l'entonació, la postura, etc. Per fer aquest treball previ, es pot visualitzar i practicar amb aquest [vídeo/taller](#) que dona eines per millorar la lectura en veu alta dels alumnes.

A l'enllaç que teniu a continuació hi podeu trobar els [criteris](#) per valorar una correcta lectura en veu alta segons les bases del Certamen Nacional Infantil i Juvenil de Lectura en Veu Alta. Per avaluar la lectura en veu alta dels textos, cada grup coavaluarà la lectura dels altres grups a partir de la rúbrica d'expressió oral que es pot trobar al següent [enllaç](#).

SABEU COM ES FA UNA BONA LECTURA EN VEU ALTA DAVANT D'UN PÚBLIC?

Heu de tenir en compte aspectes **com el ritme, l'entonació, la postura, la pronunciació, el to i alguns altres elements**. Per aprendre a fer una bona lectura en veu alta, podeu visualitzar i agafar idees d'aquest [vídeo-taller](#).

Durant la lectura

Acabem de fer un tastet deliciós del món de Maria Aurèlia Capmany i de l'obra *QUIM/QUIMA*. Ara, doncs, estem a punt per entrar a la cuina, arremangar-nos i posar-nos a cuinar la nostra lectura interpretativa i reflexiva. En aquest apartat teniu una mena de recepta, pas per pas, que us acompanyarà i us anirà ajudant a elaborar una lectura ben suculenta. És necessari que, abans de començar la lectura i les activitats corresponents, enumereu cada capítol del llibre.

Activitat 10

A l'inici de l'obra, hi trobem una carta dedicatòria de l'autora, Maria Aurèlia Capmany, a Virginia Woolf. Algunes novel·les s'inicien amb un pròleg, un discurs introductiu que acostuma a ressenyar-ne els mèrits, el valor, o també a situar-la enmig d'un context i d'unes circumstàncies determinades. En aquest cas, Capmany tria la fórmula de la carta dedicatòria al seu referent literari i dona pas i justifica la ficció, és dir, la reescriptura d'*Orlando* de Virginia Woolf.

Llegiu atentament la carta dedicatòria i fixeu-vos en els aspectes formals d'aquesta.

Quins elements essencials de l'estructura d'una carta formal faltarien a la que li dedica Capmany a Woolf? Consulteu aquest [enllaç](#) en què hi trobareu exemples de carta formal.

Els elements típics d'una carta formal que no són presents en la carta dedicatòria de Capmany són l'emissor, la salutació, el comiat, la signatura i la datació.

Activitat 11

En aquesta carta l'autora manifesta la seva admiració cap a Woolf. Anota algun fragment en què s'hi plasmi el reconeixement cap al seu referent literari. Recorda que ja a la contraportada es deixava entreveure l'admiració de Capmany per l'autora anglesa.

Model de resposta:

Pàgina 7

“Quin tractament em cal usar per dirigir-me a la persona que admiro més del món i de la qual he après tantes i tantes coses?”

Pàgina 11

“Amb tot, hauràs de reconèixer que gràcies a tu i a uns quants més hem après a viure.”

Activitat 12

En la carta dedicatòria, Capmany es compara constantment amb Woolf. Omple aquesta taula comparativa de les dues autores a partir de la informació de la carta.

MARIA AURÈLIA CAPMANY	VIRGINIA WOOLF
<ul style="list-style-type: none">- “No he estat mai plana de pit ni llisa d’anques, ni he fruit de caps de setmana immensos, ni en els meus camps creix la gespa, ni a la meua universitat l’heura cobreix les finestres...”.- No és anglesa.- La gent no llegeix al metro ni al tramvia, no llegeix per plaer, la gent llegeix per examinar-se...	<ul style="list-style-type: none">- Alta, prima, plana de pit i llisa d’anques.- Riella civilitzada, massa civilitzada pel seu poble.- Vivia a la terra que es van inventar els <i>boy scouts</i> (Anglaterra).- (se sobreentén) que els anglesos llegeixen al metro, al tramvia, per plaer...

Activitat 13

Fixa’t bé en l’última frase de la carta que li escriu Capmany a Woolf al voltant de l’obra.

“...les aventures d’un xicot-xicoteta que trobava el món bell i mal fet i que per tant es creia amb el deure de seguir vivint per tal d’endreçar-lo una mica.”

Reflexiona sobre aquesta idea de l'autora. Què creus que vol dir? Que n'opines? T'hi sents identificat? Què en penses de l'objectiu vital del protagonista de l'obra de Capmany?

Resposta oberta

Poseu en comú les vostres reflexions.

Resposta oberta

CAPÍTOL 1

Activitat 14

A l'inici d'aquest capítol, l'autora ens situa a la Barcelona de l'any 1000 i la descriu com un món terrorífic. Per què creus que ho diu? Explica-ho amb les paraules de Capmany.

Resposta: Consulteu les pàgines 14-15. “Als seus peus, els homes i les dones, els prelats, els senyors, els marxants, els pelegrins i els lladres de camí ral jeien bocaterrosa, muts i glaçats. Les criatures afamades havien interromput el seu plor...”

Creieu que aquesta percepció de viure en un món terrorífic és vigent actualment?

Resposta oberta

Orientacions: Cal que facin un paral·lelisme amb el context social en què es situa l'inici de l'obra amb el context en què viuen els alumnes actualment.

Activitat 15

Explica el procés des que el sarraí assalta en Quim en un camí mentre transporta els sacs de blat per a l'ardiaca Llobet fins que es fan amics.

Model de resposta: Consulteu de la pàgina 25 fins al final del capítol.

En Quim, mentre tornava de recollir sacs per encàrrec del seu protector, l'ardiaca Llobet, va ser assaltat per un "lladregot de camí sarraí". Es van barallar però en Quim li va poder prendre un ganivet i fugir per recuperar el carro i les saques plenes de farina. Quan era a punt de tornar cap a casa, s'ho va repensar i, tot i que pensava que era una imprudència, va tornar cap a on jeia l'assaltador. A en Quim li sabia greu deixar el sarraí malferit. Comencen a comunicar-se, tot i que amb serioses dificultats. En Quim el va arrossegar i el va pujar a dalt del carro. L'ardiaca no les tenia totes amb l'aparició del lladregot però en Quim va tirar pel dret i li va començar a ensenyar a parlar llatí i a educar-lo en general; li va posar de nom Ot i "per primer cop, Quim va tenir un amic".

Activitat 16

En Quim explica què és per ell tenir un amic després d'establir una relació d'amistat amb l'Ot:

“Per primer cop Quim va tenir un amic. [...] Va descobrir llavors que el seu amic era el seu semblant o, si voleu, que el seu semblant era el seu amic. La lleialtat i el poder feien camí d'anada i tornada, de Quim a Ot, d'Ot a Quim, com el cordó de la cintura fa un camí d'anada i tornada quan es ferma en un llaç sobre el nus.”

(pàg.34)

Després de llegir el concepte que té en Quim de l'amistat, explica què és per tu. Comparteixes el concepte del protagonista? En quin sentit?

Resposta oberta

Poseu en comú el vostre concepte d'amistat amb els vostres companys.

Resposta oberta

CAPÍTOL 2

Activitat 17

Abans d'arribar a la batalla de Còrdova, l'Ot i en Quim es troben enmig de la batalla d'Acabatalbaca. Es descriu detalladament com s'organitzen per a l'atac. Explica-ho per escrit i acompanya-ho amb un dibuix.

Resposta: Consulteu les pàgines 40-41. “Els homes a peu al davant, els cavallers darrere i més enrere els comtes i els bisbes; i els sarraïns aliats van fer el mateix; els moros descalços al davant, els cavallers darrere i darrere de tot, dalt d'un turonet amb quatre alzines, el príncep Mohamed Ben Hixem, amb el muftí i menescal i l'escrivà”.

Què hi trobeu de rellevant en aquesta distribució per a l'atac? Què us sembla?

Resposta oberta.

Orientacions: Cal que els alumnes posin de relleu com les diferències pel que fa a les classes socials es fa evident en la distribució per a l'atac.

Activitat 18

Després de la batalla d'Acabatalbacar, en Quim es troba amb el que ell anomena una “dona-noia”. Quina visió tenia en Quim de les dones abans de trobar-la? Quina visió té de la “dona-noia”?

Resposta: Consulteu les pàgines 42 i 43. “Quim va descobrir per primera vegada que la dona no era l'aliment de la terra, no era el receptacle que guarda la llavor d'home, no era l'erm dels camps on fructifica el gra, no era l'estoig de plom que tanca la joia d'or pur, no era l'aliada del diable, el no-ser amb aparença. [...] Quim no havia vist mai una dona, una noia?, una dona-noia així..”. “Tahara [...] no era la dona-mare, era la noia-dona”.

Què opineu de la visió que tenia en Quim del paper de la dona en la societat? Hi esteu d'acord? Per què? Creieu que ha canviat el rol de la dona en l'actualitat?

Resposta oberta

Cal que consultin l'activitat 5.

Activitat 19

Després de la desaparició de Tahara, en Quim està molt trist i desesperat, fins i tot diu que Tahara és insubstituïble i que donaria tot l'or del món perquè tornés. Un cop en Quim torna a ca l'ardiaca a Barcelona, escriu uns versos dedicats a la seva enamorada:

“Dolça amiga meva, on ets que no et veig?

Amiga meva, dolça, no hi ets si et cobeig.

Dolça amiga meva, els teus pits són flors,

Amiga meva dolça, i l'absència plors.

Dolça amiga meva, vius pel meu dany;
Amiga meva dolça, viuràs tot l'any.
Dolça amiga meva, tingués el teu pit,
Amiga meva dolça, de dia i de nit.”

Explica amb les teves paraules què et transmeten aquests versos de Quim dedicats a Tahara.

Resposta oberta

Model de resposta: L'absència de l'estimada li provoca desesperació, dolor, plors, dia i nit durant tot l'any.

Busca i copia un poema que et transmeti el mateix sentiment que els versos de Quim. Pots consultar aquest [enllaç](#) per buscar el poema que trobis adequat.

Resposta oberta

Orientacions: Una altra proposta d'ampliació d'aquesta activitat podria ser la creació pròpia d'un poema per part de l'alumne que tingui com a tema els sentiments que li han suggerit els versos d'amor de Quim a Tahara.

CAPÍTOL 3

Activitat 20

P

El rei Jaume va assentar el regne de Mallorca i en va fer el repartiment. A en Quim li va tocar l'alqueria de Mahomet Abenjafia que era de 8 jovades. Les jovades eren un tipus d'unitat de mesura agrària. Rellegiu el fragment en què apareixen les mesures i expliqueu les seves equivalències.

Resposta: Consulteu les pàgines 70 i 71. “Essent cada jovada de setze quarterades, i cada quarterada és un tros de terra quadrada de quaranta braçades per cantó, i s'entén per braçada la mida des d'una punt de la mà a l'altra amb els braços estesos en creu.”

Activitat 21

P

Al llarg d'aquest capítol, es fan palesos els canvis físics i emocionals que pateix en Quim. Explica'ls.

Resposta: Consulteu les pàgines 56 i 57. “Per primer cop Xim se sent vell; té vint-i-cinc anys...”. “Xim ja no somriu. Passa una ombra sobre la cara antiga de noi feliç, es dibuixa una cara d'home: els llavis s'aprimen, la pell s'estén una mica més tibant sobre els pòmuls i el mentó, una ombra lleugera marca el dibuix de la barba, els ulls perden l'ample mirada rodona i es fan, ametllats, mirada intensa sobre totes les coses.”

GC

Poseu en comú amb els companys les vostres respostes.

Resposta oberta

Ara que coneixes els canvis emocionals que pateix en Quim en aquest capítol, et sents identificat amb ell en algun d'aquests canvis? En quins? Plasma-ho en el quadre següent, o bé per escrit o amb un dibuix, una fotografia, el fragment d'una cançó, d'un poema...

Resposta oberta

Activitat 22

En aquest capítol en Quim es troba amb el rei Jaume I i la seva esposa Elionor. Què tenen en comú i què els diferencia?

Similituds	Diferències
<ul style="list-style-type: none">- Els tres havien rebut una educació semblant.- No havien viscut mai amb una família composta per pare i mare.- Des de ben petits “havien vist al seu entorn rostres peluts i sotanes més o menys luxoses.”	<ul style="list-style-type: none">- En Quim era més gran que el rei Jaume I i la seva esposa Elionor.- Els monjos que educaren Quim a Santa Cecília de Montserrat eren més refinats i més amables que els templers, que educaren els altres.

En aquest capítol, el narrador ens descriu amb una sèrie d'adjectius les qualitats del rei Jaume I tot just abans d'iniciar-se en la conquesta de Mallorca amb en Quim d'acompanyant. Quins són aquests adjectius amb què es descriu el rei?

Jove, valent, ferm, astut, garrut, confiat.

Quina visió té en Quim del rei Jaume I?

Resposta: Consulteu la pàgina 67.

En Quim sent admiració per ell perquè és el rei, perquè és ràpid en les seves decisions, ràpid en la “comprensió quan de fets concrets es tractava”, sap avançar-se als esdeveniments i endevinar el futur.

CAPÍTOL 4

Activitat 23

Després del naufragi i de la mort per ofegament de la Margarida, l'esposa de Quim, aquest va a parar a l'illa de Formentera. El narrador explica amb detall com s'alimenta i com viu el protagonista aquests 75 anys que està al marge del món. Poseu en comú i feu anotacions d'aquesta explicació.

Resposta: Consulteu les pàgines 82 i 83. “Totes aquestes reflexions i encara més es podia fer Quim, mentre tractava de subsistir en l'illa deserta, tot menjant pellerides, musclos i pescant algun llobarro, en les platges de poca mar, amb l'ajuda d'un arpó de canya que s'havia fet. L'única altra menja que es podia permetre era algun bolet a la tardor [...] i aranyons i cireres d'Arboç..”. “Menjava molt de tant en tant, i pensava sovint i procurava no perdre l'esperança d'algun vaixell...”. “Encenia un foc per fer-se veure...”. “S'havia fet un vestit d'algues.”. “Sovint deambulava nuu per l'illa”.

Ara que sabeu com vivia el protagonista de l'obra, poseu-vos en el seu lloc i expliqueu com us agradaria haver viscut a vosaltres en la seva situació: 75 anys en una illa sense ningú. Acompanyeu la vostra explicació d'una il·lustració o d'un fotografia.

Resposta oberta

En Quim passa 75 anys sol a l'illa de Formentera, però també se'ns explica que en passa un més en “estranya companyia”. Qui és aquest misteriós personatge que l'acompanya durant aquest període? Com se'ns descriu? Com es diu? Us sona el nom? A què es dedica?

El personatge misteriós que acompanya Quim en el seu darrer any a l'illa de Formentera és Ramon Llull, filòsof i predicador cristià. Consulteu les pàgines 84 i 85.

Activitat 24

En aquest capítol en Ramon Llull li explica quin concepte té de la *veritat* a en Quim. Explica'l amb les teves paraules. A més, n'hauràs de fer una definició pròpia.

Resposta: Consulteu les pàgines 89 i 90. “La veritat és una cosa bona, tant bona com l'aire que respirem, tant bona com l'aigua que apaga la set, més bona que el menjar, que l'or, que el plaer del tacte.”. “La veritat és l'amor”. “No és cert que hi hagi dues veritats, una per a la fe i una altra per a la ciència, de veritat només n'hi ha una...”.

Poseu en comú les vostres definicions al voltant del concepte de *veritat*. Heu coincidit?

Resposta oberta

Activitat 25

Llegeix atentament aquest requadre sobre la veu dels personatges.

LA VEU DELS PERSONATGES

L'estil directe és un procediment propi dels gèneres narratius pel qual la veu d'un personatge apareix reproduïda directament en el text sense la mediació d'un narrador. És el mode d'enunciació que implica directament emissor i receptor on els protagonistes dialoguen directament entre si: és la forma típica dels **diàlegs** o dels **monòlegs**.

L'estil indirecte és un altre procediment pel qual la veu d'un personatge apareix en el text reproduïda per la mediació d'un narrador que l'explica. És el mode de l'enunciat del discurs relatat. També s'anomena **discurs narrat**.

A continuació busca en aquest capítol un fragment de text d'estil directe, copia'l a la taula i transforma'l a estil indirecte. Especifica de quina pàgina has tret el fragment.

ESTIL DIRECTE (Pàgina 89)	ESTIL INDIRECTE
—M'agradaria ser jove com vós —va dir el vell. La vida se m'acaba i encara no he aconseguit que m'escolti ningú. —Per què no us escolten? —No ho sé —va dir perplex el vell—. Tampoc no ho he arribat a esbrinar.	En Ramon Llull li va dir a en Quim que li agradaria ser jove com ell, que la vida se li acabava i que encara no havia aconseguit que ningú l'escoltés. En Quim li va preguntar per què no l'escoltaven. El vell va contestar que no ho sabia i que tampoc no ho havia arribat a esbrinar.

Activitat 26

Al final d'aquest capítol s'explica que el rei Pere li fa l'encàrrec al Quim de fer de missatger i de mediador amb el líder d'uns revoltats contra els excessius impostos. En Quim, que es considera generós i bo, fa un tracte amb en Berenguer Oller, cap dels menestrals, i li dona la seva paraula de cavaller. Finalment, però, el rei Pere els traeix, tant al Quim com a la persona amb qui havia fet tractes. En Quim arriba a la conclusió que el món està mal fet i plora.

Poseu en comú la vostra opinió al voltant del desenllaç d'aquest capítol, de la reacció que té en Quim, de l'actitud del rei Pere, etc. Què hauríeu fet si us haguéssiu trobat en la situació del rei Pere? I en la d'en Quim? Trieu un portaveu del grup que haurà d'explicar la vostra opinió al voltant d'aquestes qüestions davant dels altres companys. A continuació podeu utilitzar aquest quadre per fer anotacions.

Resposta oberta

CAPÍTOL 5

Activitat 27

En aquest capítol, s'esmenten diferents tipus de monedes que s'utilitzaven en l'època en què es troba el personatge. Quines són? Quina era la moneda que circulava més? I les que menys?

Les monedes que s'utilitzaven eren les següents: croats, florins, velló rossegat. La més utilitzada era el velló rossegat i les que menys el croat i el florí.

Activitat 28

✱ El protagonista en aquest capítol passa per primera vegada a ser una dona perquè les circumstàncies afavoreixen aquest canvi de rol i entra dins d'una nova classe social: la treballadora. Explica amb exemples del text què sent Quima amb el tractament dels homes cap a ella.

Resposta: Consulteu les pàgines 116, 117 i 118. “Li costava acostumar-se a aquelles ganyotes que feien els homes quan la veien. S'aclucaven d'ulls, com si la seva visió els enlluernés, posaven els llavis en rodó i xiulaven, o arrufaven el nas i feien el mateix soroll que els porcs a la grípia. Era ben sorprenent.”.

“Li costaria una mica acostumar-se als sobreentesos, a les referències obscenes, al doble valor de les paraules, l’un d’ús corrent, l’altre sempre significant el sexe. S’acostumà també, quin remei! Cops al cul, als pessics intencionats, amb la tossuderia amb que tots, des de l’amo de la casa fins al vailet, es proposaven robar-li un petó. Quima ho admetia rient i se’n defensava- va descobrir molt aviat que el seu refús entrava dins les normes establertes- i així podia fer gala de ser una dona com cal, repartí amb gust unes quantes bufetades, i estalviar-se els transports amorosos d’una gent que no li agradava ni poc ni gaire.”

Penseu que aquests comportaments són vigents, en l’actualitat? En quins àmbits? En l’àmbit quotidià? En l’àmbit professional? En l’àmbit dels mitjans de comunicació?

Resposta oberta

Acabeu d’observar el primer canvi de gènere del protagonista. El personatge té la capacitat de sentir en primera persona les diferències que hi ha pel motiu de ser home o dona. És molt interessant veure en la novel·la de quina manera es va sentint aquest personatge i els pensaments interiors que té.¹²

A partir d’ara, haureu d’anotar en el vostre **quadern de notes** els canvis que es produeixen, les sensacions i els sentiments que li provoquen i els avantatges i inconvenients que li generen aquests canvis de gènere al nostre protagonista durant els propers capítols. A més a més, haureu de fixar-vos en les activitats marcades amb aquest símbol (✱) perquè us ajudaran a elaborar l’activitat 52 de l’apartat “Després de la lectura”.

¹² Font, M. (2016). Maria Aurèlia Capmany, literatura i feminisme. Dins M. Corretger, *Maria Aurèlia Capmany, pendent de redescobrir*, (pp.38-40). Tarragona: Publicacions de la URV.

Llegiu aquests fragments del capítol.

“La primera cosa per la qual va notar Quim que ja no era un home sinó una dona, és a dir, que ja era Quima, és que va perdre del tot aquella impressió important.”
(pàg.113)

“Ser dona l’havia reconciliat amb l’existència, i li havia donat sobretot, una mena de capacitat d’acceptar qualsevol cosa per absurda que fos.” (pàg.114)

A partir de la lectura d’aquestes paraules i del que heu llegit fins ara, quin tipus de narrador creieu que està explicant la història?

Fixeu-vos que és un narrador extern que escriu en tercera persona i que no participa dels fets que succeeixen. Hi ha dos tipus de narrador extern: omniscient, en què el narrador ho sap tot dels personatges (què pensen, què senten, etc.) i objectiu, en què el narrador només explica el que veu i actua com una càmera de vídeo.

Així doncs, ens trobem davant d’un narrador extern omniscient o objectiu? Justifiqueu la vostra resposta.

El punt de vista narratiu és extern i, més concretament, omniscient, ja que el narrador coneix absolutament tot allò que li passa al protagonista. Té la capacitat de ser sempre a tot arreu i té accés als seus pensaments i als seus sentiments.

CAPÍTOL 6

Activitat 29

Expliqueu quins són els diferents estaments socials del període històric en què se situa aquest capítol i quines tasques duen a terme.

Resposta: Consulteu la pàgina 129 (“Déu va crear el poble [...] moralitat i dolcesa.”).

Quines greus diferències socials es plasmen a la cançó que apareix en el capítol (La terra canta la *Cançó del miserable*)?

Model de resposta: Les condicions nefastes en què han de treballar i viure les persones del poble mentre els altres estaments socials se n’aprofiten. Consulteu la pàgina 130.

Creieu que aquestes diferències socials tan greus es podrien equiparar a les que hi ha actualment? Poseu en comú què en penseu.

Resposta oberta

Activitat 30

Per quin motiu no acaba bé la història d’amor entre Quima i Pere Joan?

En Pere Joan, l’enamorat de Quima, i en Joan Delscamps, un poeta incompès, es desafien a mort per un malentès. Els dos moren malferits a peus dels seus cavalls i Quima fuig del lloc.

Inventeu-vos un petit diàleg situat en el moment en què s'enfronten a mort en Pere Joan d'Oliva i Joan Delscamp. Sigueu originals, sobretot en el lèxic. Podeu incloure-hi, per exemple, [frases fetes](#).

Resposta oberta

CAPÍTOL 7

Activitat 31

Sabeu què és una paraula tabú? I un eufemisme? En coneixeu algun? Si voleu, podeu consultar aquest [enllaç](#) en què s'hi expliquen els dos conceptes. En aquest capítol s'explica que està de moda parlar amb eufemismes. Quins es citen?

Resposta: “[...] de les calces se'n deien els baixos, del mirall el consultori de les gràcies, i de l'amor l'estimació”. Consulteu la pàgina 148.

A continuació, feu un llistat d'almenys cinc eufemismes que digueu en el vostre dia a dia. Poseu-los en comú amb els vostres companys. Heu coincidit en alguns?

Resposta oberta

Activitat 32

Capmany, en aquest capítol, ens narra com en un plaça de la capital Barcelonina, la Plaça Nova, es feia un mercat-subhasta d'esclaus. Xima s'hi acosta a donar un cop

d'ull per curiositat. Explica en quina situació es troba Xima provocada per un dels seus festejadors, l'ambaixador de Venècia.

Model de resposta:

L'ambaixador de Venècia, embadalit per Xima, la segueix fins al mercat d'esclaus de la Plaça Nova, on s'hi fa una subhasta, en aquell moment de dos jovenets esclaus bessons. El venecià li compra els dos esclaus a Xima i ella es queda del tot sorpresa i expressa clarament el seu refús. Els joves esclaus, però, li pregunten que se'ls endugui i no els abandoni. A Xima, no li queda més remei que quedar-se'ls. Consultar pàgines 155 i 156.

Què en sabeu de l'esclavitud? I de la relació de Barcelona amb l'esclavisme? Visualitzeu aquest [vídeo](#) (mireu fins al minut 2.55) i extraieu-ne almenys cinc conclusions que us semblin destacables. Feu les anotacions que necessiteu al requadre de sota. Després les haureu de compartir i posar en comú amb els vostres companys per tal de conèixer l'opinió de tots plegats al voltant d'aquest tema.

Model de resposta:

- 1) A la Barcelona medieval tothom que podia tenia un esclau.
- 2) A la façana històrica del Palau de la Generalitat, al carrer del Bisbe, hi ha una sèrie de caps esculpits que representen la societat del moment, entre els quals hi ha un esclau de raça negra.
- 3) En aquella època, tenir un esclau significava un bon negoci perquè l'amo l'utilitzava pel que li convenia i quan ja no el necessitava, el venia.
- 4) La casa de la ciutat o Ajuntament regulava l'arribada dels esclaus a la ciutat.
- 5) Des de les classes benestants fins als menestrals podien tenir esclaus.
- 6) Els esclaus es podien trobar tant en l'àmbit domèstic, com en els tallers, en el sector tèxtil, etc. sobretot en feines feixugues.
- 7) ...

CAPÍTOL 8

Activitat 33

En aquest capítol la Xima s'amaga a la rebotiga d'un herbolari "quan a la nit arribava a les golfes de ca l'herbolari i es deixava anar al catre, no gaire còmode, i se submergia en el son i en aquella olor barrejada...". Fes un llistat de totes les plantes remeieres que esmenta la protagonista.

Resposta:

La protagonista esmenta el fonoll, l'herba sana, el poniol, l'orenga, la nou moscada, l'espígol, el moradui, la marialluïsa i l'acònit. Consultar la pàgina 168.

Pregunta al teu professor de Biologia o busca en aquest [enllaç](#) quines propietats o trets característics té cadascuna de les herbes remeieres i fes-ne un dibuix o enganxa-hi una fotografia.

Consulteu l'enllaç.

Activitat 34

Durant el viatge amb galera cap a l'Alta Califòrnia, la Xima té por i certs dubtes al voltant de la forma de la Terra. Expliqueu breument a què és degut aquest temor que té Xima. Creieu que és justificat? A més, busqueu informació sobre les diferents

especulacions, creences, teories i incerteses pel que fa a la forma del nostre planeta. Quina opinió teniu al respecte? Feu anotacions, si us cal, al requadre següent.

Primera part de la resposta: “Però mai no havia entès [...] que la goleta i tota la tripulació a dins desapareixeria en un abisme sense fons.” Consulteu la pàgina 180. [Informació sobre les teories al voltant de la forma de la Terra.](#)

Trieu un portaveu i poseu en comú amb els vostres companys la informació que heu consultat i les vostres opinions.

Resposta oberta

Activitat 35

Quin paper clau tenen els naturalistes francesos en el desenllaç d'aquest capítol?

La Xima ja estava tipa de viure a Mèxic i de la vida que duia allà en general. Un dia va al port de San Carlos perquè arriben els membres d'una expedició de naturalistes francesos formada per dos vaixells. La protagonista els demana si pot marxar amb ells i els naturalistes accepten. Xima emprèn el viatge de tornada cap al vell continent acompanyada dels francesos, tot gaudint del viatge per mar i dels animals que anaven trobant. Consulteu les pàgines 195 i 196.

CAPÍTOL 9

Activitat 36

Sovint, en literatura, es fa un ús repetit de diversos personatges models que s'han convertit en arquetips o clixés literaris. Un dels més utilitzats pels escriptors i més coneguts pels lectors és el de *Don Juan*. Consulteu la informació d'aquest [enllaç](#) al voltant d'aquest personatge recurrent en diferents camps de creació artística com la literatura, la música, les arts plàstiques, etc.

En aquest capítol apareix un personatge que es diu Don Joan Tenorio. Les peculiaritats i maneres de fer d'aquest personatge coincideixen amb les que heu llegit a l'enllaç, típiques de la figura literària de *Don Juan*? Justifiqueu-ho amb algun fragment de l'obra.

Les maneres de fer del personatge de Don Joan Tenorio que apareix en aquest capítol coincideixen amb les de l'arquetip literari de Don Juan: galà, seductor, fins i tot entabanador. “L'amor de Don Joan era tan abrandat i s'expressava en un castellà tan sonor i tan dolç a la vegada, car era sevillà, que Xima en va quedar sorpresa” (pàg.197). Consulteu les pàgines 197, 198 i 199.

Activitat 37

Durant aquest capítol apareix un moment històric clau per França i per Europa en general: la Revolució francesa. Aquest fet històric va suposar l'enderrocament de l'Antic Règim dominat per la monarquia absoluta i l'esclat de les classes populars. La revolució es va enfortir amb la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà com a base d'una nova Constitució i que va tenir una gran influència en tots els moviments posteriors d'alliberament de l'absolutisme. Aquesta declaració està formada per disset [articles](#).

A continuació, el professor us adjudicarà un d'aquests disset articles i l'haureu de llegir, analitzar i comentar. Podreu fer les anotacions que necessiteu en el requadre següent per preparar-vos l'explicació. Haureu de llegir en veu alta i explicar davant dels vostres companys l'article que us hagi tocat d'analitzar.

Resposta oberta. [Informació articles.](#)

Poseu en comú amb els companys la vostra opinió al voltant dels articles de la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà. Tot i que aquesta declaració es va fer el 1789, creieu que els missatges que s'hi plasmen són vigents?

Resposta oberta. [Enllaç declaració.](#)

CAPÍTOL 10

Activitat 38

✧ La Quima s'avorria molt i buscava amb què omplir aquell temps seu que passava tan lentament. Una nit, quan la seva família era al Liceu, va decidir anar a la biblioteca de casa d'amagat i posar-se a llegir. No va ser l'única vegada que ho va fer, sinó que aprofitava totes les nits que part de la seva família anava a l'òpera i l'altra dormia per submergir-se en la lectura de llibres variats.

Reflexioneu i poseu en comú què creieu que vol dir Capmany amb les afirmacions següents al voltant de la lectura de llibres que feia Quima d'amagat a la biblioteca:

“Tots li agradaven perquè tots la feien oblidar qui era ella [...]” (p.221).

“Cada un d’aquests llibres que hem enumerat i molts més [...] era una porta oberta a tot un món de possibilitats, a tot un món d’influències.” (p. 223)

“[...] es quedava a la porta, tot el que podia fer era entrar d’estranguis, mentre els altres dormien. [...] li conferien un estrany benestar, una dolça sensació d’irresponsabilitat que li permetia evadir-se en el somni, [...] creure que tot era possible [...]” (p.223)

A continuació, si us cal, podeu fer anotacions en aquest requadre.

Proposta de resposta:

Quima, que estava tipa de la vida avorrida que li feien dur, trobava en la lectura una escapatòria d’aquest món gris i monòton. Els llibres eren una finestra a la novetat, a la vida més enllà del cosir i el resar als que ella s’havia de limitar.

Trieu un portaveu i compartiu les vostres reflexions amb el grup classe. A més, cal que feu hipòtesis al voltant d’aquesta pregunta: per què creieu que Quima llegia d’amagat a la biblioteca?

Quima llegia d’amagat perquè anar a la biblioteca era patrimoni dels homes de la casa; el seu paper quedava relegat a activitats com resar i cosir tancada a casa. A causa d’aquest rol que li havien assignat, s’avorria profundament i llegir era la seva escapatòria, per oblidar-se del món tancat i avorrit en què vivia.

Activitat 39

✳ En aquest capítol, Quima, una noieta de 15 anys, viu en una casa pairal de família burgesa benestant amb moltes propietats i un nombrós servei format per criades, criats,

cotxer, porter, etc. Tots els homes de la família la sobreprotegeixen i fan que el seu paper com a dona quedi relegat a brodar i resar tancada a casa. Tal i com diu l'autora, “aquells homes, el seu pare, els seus germans, el seu futur marit, tenien les claus del món i el deixaven tancat i barrat per a ella.” (p.223). A més a més, li fan posar una cotilla, una mena de faixa de tela reforçada amb barnilles destinada a dibuixar el cos de les dones.

Repassa el fragment en què s'expliciten els sentiments de Quima vers la sobreprotecció que rep de tots els homes del seu voltant. Rellegeix també el fragments d'aquest capítol en què s'explica com era la cotilla que duia, per què li feien posar, com se la posava, qui l'ajudava, com se sentia quan la duia, etc.

Consulteu les pàgines 218, 219, 223, 228, 229, 231, 232 i 233.

A continuació, imagina't que et trobessis actualment en la situació de Quima, en què el teu dia a dia consisteix en cosir i resar tancat/da a casa, sense poder decidir, depenent totalment del que et manen els homes i que, a més a més, et fan dur una cotilla. Escriu una conversa de xat de whatsapp en què plasmis com et sents. L'interlocutor d'aquesta conversa pot ser un amic, una amiga, el teu germà, un familiar, etc.

Resposta oberta

CAPÍTOL 11

Activitat 40

En aquest capítol la Quima vol trencar amb el seu passat i “emprendre-se-les amb el nou món a punta d'espasa” (p.237). Ara Quima és Quim, un militar jove que serveix a la reina Isabel II contra els carlins. Tal i com diu l'autora, Quim accepta de nou entrar en carrera bèl·lica i “després de tants segles d'absència, la plena responsabilitat de ser home”. El protagonista surt de Catalunya per anar cap a la cort reial i d'allà serà enviat

lluny de casa durant uns quants anys a fer una campanya bèl·lica juntament amb el militar Prim. Localitza en aquest mapa els indrets en què es mouen i marca-hi la ruta.

En Quim surt de **Catalunya (al Bages)**, viatja fins a **Madrid**, després va a **Mèxic** i se'n torna cap a **Madrid** i finalment, acaba a **Barcelona**. (Cal que situïn aquests punts sobre el mapa i que hi dibuixin la ruta).

Activitat 41

Digueu si aquestes afirmacions són certes o falses. En el cas que siguin incorrectes, corregiu-les a sota amb la versió correcta.

1. En Quim comença la seva carrera bèl·lica com a soldat, passa a tinent i en les campanyes de Mèxic, el general Prim l'ascendeix a capità.	C	F
2. En Quim i el president del govern espanyol, el general Narváez, tenen una relació excel·lent.	C	F
3. <i>Teniente bonito</i> era el sobrenom de Quim a la cort reial de Madrid.	C	F
4. En Quim era protegit i recolzat per la reina Isabel II.	C	F
5. Míster Woodford, exministre dels EUA a Madrid, duia un rellotge molt valuós en el seu maletí.	C	F

Resposta:

1. Cert
2. Fals → En Quim i el general Narváez no tenen una bona relació, sinó que discuteixen. Al general li fa ràbia la bona relació entre Quim i la reina i la manera de fer de Quim.
3. Cert
4. Cert
5. Fals → Míster Woodford, exministre dels EUA a Madrid, duia un passaport en el seu maletí.

CAPÍTOL 12

Activitat 42

Sabeu què és el procés del dol? Poseu en comú els vostres coneixements. També podeu consultar aquest [enllaç](#) en què es defineix el concepte de dol i la seva història.

Resposta oberta. El dol és un procés d'aflicció causat per la mort d'una persona estimada. Totes les cultures hi ha desenvolupat rituals i costums a l'entorn.

En aquest capítol l'autora descriu com duien el procés del dol les famílies benestants de Barcelona a principis del segle XX. Explica'l breument.

Resposta: Consulteu les pàgines 253 i 254. "...era impressionant la quantitat de roba negra que produïen les fàbriques. En primer lloc, pels dols. Les famílies honorables portaven tres anys de dol rigorós, un any d'*alivio* i un any més de morats i blancs, matisats de gris. [...] El dol de les classes rectores era quasi endèmic."

A part de vestir amb colors foscos per mostrar el seu dol, per quin altre motiu les famílies barcelonines acomodades vestien d'aquesta manera?

Resposta:

"En segon lloc per una qüestió d'elegància" (pàg. 254)

Coneixeu altres maneres de dur el procés de dol en altres religions, països, cultures, etc.? Podeu comentar aspectes com la vestimenta, el tipus de celebració, etc.

Model de resposta: A Ghana, un petit país de l'oest d'Àfrica, la mort d'un familiar es converteix en una festa quan més multitudinària millor. S'anuncia, fins i tot en tanques publicitàries. Els convidats dues els seus millors vestits i la festa s'acompanya de grans tiberis i de música ben animada.

Activitat 43

Tal i com diu l'autora, en Quim “encara no sabia ben bé quina era la seva carrera. Havia començat a escriure, però, la veritat, no sabia encara per què escrivia, ni per qui.” El protagonista “va començar escrivint articles al *Diario de Barcelona*, després a *La veu de Catalunya* i va acabar escrivint per a *La Publicitat*”. (pàg.256)

Busqueu informació al voltant d'aquests diaris pel que fa al seu any d'aparició, format, llengua, ideologia, etc. Encara existeixen?

Els alumnes han d'omplir la taula amb informació que trobin d'internet. [Diario de Barcelona](#), [La veu de Catalunya](#) i [La Publicitat](#).

Esmenteu tres diaris que es publiquin actualment en català.

L'ARA	El Punt Avui	L'Esportiu
-------	--------------	------------

En aquest capítol apareix el concepte de censura. Sabeu què és? Poseu en comú els vostres coneixements al voltant d'aquest terme. Podeu consultar aquest [enllaç](#). En quins àmbit creieu que es duu a terme la censura? A l'actualitat encara existeix? En quins països? Per quins motius creieu que es censura? Què en penseu?

Resposta oberta. Consulteu les pàgines 256 i 257. “La censura va tatxar tota la plana i la Maria va plorar sobre el paper esborrat, ple de petites taquetes, en el lloc on hi hauria hagut les paraules.”

CAPÍTOL 13

Activitat 44

En aquest capítol, en Quim “llavors va descobrir que el món estava canviant i no precisament a l’impuls de les noves armes, cada dia més poderoses, sinó a l’impuls d’una colla de màquines”. El protagonista esmenta una sèrie de màquines i d’artefactes singulars que han aparegut i que faciliten la vida de la societat en general.

Catalunya va experimentar un important procés d’industrialització durant el segle XIX, centrat sobretot en innovacions tecnològiques en el sector tèxtil. A més a més, aquesta mecanització va fer que apareguessin màquines per millorar i ajudar a la vida quotidiana domèstica.

Feu un llistat de totes les màquines i artefactes singulars que esmenta el protagonista.

La màquina fotogràfica, la màquina de fer cine, la màquina de gelats, la màquina de xurros, la màquina de pastar el pa, la màquina d’escriure, la màquina cosir, la màquina d’aixafar grava, la màquina de foradar i la linotípia.

El professor us assignarà una màquina esmentada pel protagonista i haureu de buscar informació al voltant d’aquesta eina (quan va aparèixer, qui la va inventar, com s’ho feia la gent abans que aparegués, com funcionava, diferents usos, curiositats, etc.)

Podeu consultar aquest [enllaç](#) però caldrà que feu una recerca més àmplia per internet. També podeu completar-ho amb consultes a familiars. Feu les anotacions que necessiteu a continuació.

Resposta oberta

Ara que sou uns experts de la màquina que heu treballat, haureu de crear i gravar un anunci de publicitat comercial. El vostre objectiu, com tot anunci, serà el de convèncer el públic perquè us compri el vostre producte i no un altre.

A continuació teniu un [exemple](#) d'anunci de publicitat comercial.

Elements a tenir en compte a l'hora de fer l'anunci:

- Ha de durar no més d'1 minut.
- Ha de tenir un eslògan original, una frase curta que atregui al receptor. Podeu consultar aquest [enllaç](#) que us servirà d'ajuda.
- Heu de parar atenció en aspectes com el so, els personatges, els espais, els plans de rodatge, els títols, el material, el vestuari, el maquillatge...
- Programes d'edició: InShot, Filmora, Windows movie maker...

Resposta oberta

Activitat 45

En aquest capítol en Quim comparteix la dèria per la fotografia amb la Doris Leight, la qual té una certa obsessió per plasmar la realitat de la societat a través de la fotografia i de la filmació: captures imatges de catàstrofes, accidents, revoltes, etc. qualsevol cosa que reflecteixi fidelment els fets del moment.

A continuació, us convertireu en la Doris Leight i us haureu de posar a la seva pell mitjançant l'ús de la fotografia. Utilitzareu el vostre dispositiu o tauleta mòbil per capturar

quatre imatges que us semblin interessants i que mostrin aspectes de la vostra quotidianitat.

Mitjançant alguna aplicació de tractament i edició de la imatge, haureu de donar forma de fotografia instantània (*Polaroid*). Aprofitant l'espai en blanc de la instantània, hi anotareu unes paraules que us suggereixi la imatge.

Resposta oberta

CAPÍTOL 14

Activitat 46

I

Qui és en Ioroslav? Quina relació manté amb en Quim durant aquest capítol?

En Ioroslav és un home que seu al costat d'en Quim quan era en un banc al parc de la Ciutadella de Barcelona. Té poc vocabulari, és txec i viatja pel món. Li proposa a en Quim que l'acompanyi en el seu camí. En Ioroslav i en Quim es fan amics i companys de viatge.

Activitat 47

P

Expliqueu breument una anècdota del viatge que emprenen en Quim i en Ioroslav cap a França, Holanda, etc.

Resposta oberta. Per exemple: “A Delf el van trobar omplint-se les butxaques de pots de caviar i de poc que el linxen. Sort que van decidir-se per tancar-lo a la presó...” (pàgina 290).

L'autora explica detalladament què s'emporta en Quim quan inicia el viatge amb el seu company Ioroslav. Rellegeix aquest fragment de les pàgines 287 i 288. T'emportaries els mateixos objectes? Quins t'enduries i quins no? Per què? Reflexiona primer individualment per després posar-ho en comú. Heu coincidit en alguns? En quins?

Resposta oberta

CAPÍTOL 15

Activitat 48

En aquest últim capítol, en Quim li explica al seu company de carrera, en Joan Mas, quins temes tracta en la novel·la que està escrivint. Esmenta'ls.

Relació home-dona-libertat, antagonisme camp-ciutat, atur forçós, desarmament universal per invertir-ho en educació pública, distribució de la riquesa per fer desaparèixer la fam del món, lluita pels augments de jornal, realitat del món, religió (Déu), absurditat en la vida humana, grau de bellesa de cada cosa. En general, tots els elements que integren la condició humana. Proposta sobre la societat futura: demanar a cadascú allò que és capaç de fer.

Si et fessin l'encàrrec d'escriure una novel·la, de quin tema o temes t'agradaria que tractés? Per què? Posa-ho en comú amb els teus companys de grup i amb el grup classe.

Resposta oberta

Activitat 49

Recordes el fragment de la carta dedicatòria del principi de l'obra (activitat 12 de l'apartat "Durant la lectura") en què l'autora ja donava pistes sobre la voluntat del protagonista, "que trobava el món bell i mal fet i que per tant, es creia amb el deure de seguir vivint per tal d'endreçar-lo una mica."?

Rellegeix l'última frase del llibre en què l'autora afirma que Quim vol "sobretot, endreçar l'humor dels homes, perquè la Terra fos més habitable". Fes una reflexió al voltant d'aquestes qüestions.

Realment creus que el protagonista assoleix el seu objectiu? Compleix el seu paper d'"endreçador del món"? Creus que fa bones obres? Fes un balanç de les accions que *Quim/Quima* fa durant l'obra i el comportament que té al llarg dels 15 capítols. Justifica la teva resposta amb algun exemple concret.

Resposta oberta

Orientacions: Cal que els alumnes reflexionin al voltant de l'objectiu del protagonista, si s'acompleix o no i en quins fragments de l'obra s'explicita. És important que destaquin moments i episodis concrets.

Després de la lectura

Després de llegir una novel·la, és necessari reflexionar de manera global i en conjunt, contrastant els diferents elements que, de manera fragmentada, el lector ha anat trobant al llarg de la lectura. Aquest apartat de la guia conté un seguit d'activitats per reflexionar i, seguint amb el símil de la cuina, acabar de barrejar i cuinar tots els ingredients de la recepta. A més, inclou, d'una banda, activitats d'aprofundiment de l'obra llegida i treballada i de l'altra, activitats per compartir la lectura i fer una revisió d'impressions i idees inicials.

Activitat 50

✱ En l'activitat 42 del capítol 10 hem comprovat que Quima s'endinsava, d'amagat, en el món dels llibres, fet que era patrimoni exclusiu dels homes i que evidenciava que les dones no tenien accés al món literari i cultural o ho tenien molt i molt difícil.

Llegiu aquest [article](#) per ampliar els vostres coneixements al voltant d'aquest fet i esmenteu tres aspectes que us hagin cridat l'atenció i justifiqueu la vostra resposta.

Un home podia triar la seva professió i ser escriptor; les seves obres literàries podien ser publicades i, per tant, ser públiques. Una dona, en canvi, no podia accedir a l'esfera pública i, si ho feia, estava molt mal vist. Les dones no podien existir en literatura. Es controlava l'educació i els llibres que havien de llegir les dones o fins i tot si podien llegir.

Més endavant, en arribar al segle XX, les dones comencen a tenir accés a l'educació. Comencen a ocupar parcel·les en l'ofici d'escriure professionalment; escriure era entrar en un món exclusivament masculí. És aquí on algunes autores van començar a masculinitzar-se per poder expressar-se i donar a conèixer les seves creacions literàries, ja que com a dones escriptores eren menystingudes.

En aquesta masculinització hi trobem, per exemple, l'aparició de pseudònims d'home per poder publicar i ser acceptades. Un exemple és Caterina Albert, que utilitzava el pseudònim masculí de Víctor Català.

Poseu en comú les vostres reflexions.

Resposta oberta

Feu un llistat d'escriptores que al llarg de la història de la literatura universal s'han hagut de posar un pseudònim (masculí o no) per tal de tenir accés al món literari i cultural. També podeu incloure-hi pintores, escultores, compositores musicals, etc. Per començar, podeu consultar aquest [enllaç](#).

Caterina Albert (Víctor Català), María Lejárraga (Gregorio Martínez Sierra), Jane Austen (*By a Lady*), les germanes Bronte (Charlotte, Emily i Anne) escriuen amb els pseudònims Currer Bell, Ellis Bell i Acton Bell.

Activitat 51

Un cop llegida i treballada l'obra de Maria Aurèlia Capmany, cal que us transformeu en crítics literaris i que doneu la vostra opinió al voltant de *Quim/Quima*. Feu una petita ressenya literària del llibre. Podeu consultar aquest [enllaç](#) per tal d'elaborar el vostre comentari crític. Cal que reflexioneu, entre d'altres coses, al voltant de la riquesa de l'obra, del que li dona valor, el que la fa diferent i única respecte d'altres obres, etc.

És important haver treballat prèviament l'estructura i les característiques d'una ressenya literària; per això cal consultar l'enllaç que teniu més amunt. Pel que fa al contingut de la ressenya, cal que els alumnes reflexionin sobretot al voltant de la reivindicació que fa l'autora del paper de la dona i de la riquesa de l'obra en si, de si la consideren una novel·la històrica; cal que parin atenció, sobretot, als nombrosos detalls històrics, topònims, lèxic, etc. que evidencien el gran bagatge cultural de l'autora.

Activitat 52

Amb el recull d'anotacions que heu anat fent durant la lectura al voltant dels canvis de gènere del protagonista i dels sentiments que va experimentant i, tenint en compte les activitats relacionades amb aquest tema (✳️), haureu d'elaborar una producció artística pròpia que plasmi les emocions de Quim/Quima relacionades amb el canvi de gènere.

Entenem per producció artística tota producció que abrasi qualsevol dels camps de la creació: la gravació d'un curtmetratge, un muntatge fotogràfic, la composició d'un poema o d'una narració, la composició (i producció) d'una cançó o d'una peça musical, creació (i interpretació) d'un petit guió d'una escena teatral, una performance, una dansa, un dibuix, un collage, una obra pictòrica, escultòrica, etc.

Resposta oberta

Activitat 53

Recordeu el diàleg que us va inventar a l'activitat 34 entre el Pere Joan d'Oliva i en Joan Delscamp? Cal que us el rellegiu i que prepareu una lectura en veu alta interpretativa i dramatitzada. Si ho voleu, us podeu disfressar i ambientar.

És necessari que us poseu a la pell dels dos personatges, us els heu de fer vostres i, per fer-ho, us podeu vestir com ells, adaptar el vostre to de veu, el vostre caminar, etc. Heu de tenir en compte els elements verbals (pronunciació, to i volum de la veu, pauses, etc.) i no verbals (gestos, expressions facials, mirada, etc.) que us faran fer una lectura expressiva òptima.

Abans de fer la lectura en veu alta teatralitzada, cal que us rellegiu les instruccions i els consells al voltant de com fer una bona lectura en veu alta de l'activitat 9.

Resposta oberta

Activitat 54

En funció de la relació més o menys estreta que té el protagonista amb alguns personatges, de la localitat en què es troba, dels canvis de gènere, etc. apareixen diferents noms per referir-s'hi.

Quins són aquests noms/sobrenoms? Et passa quelcom semblant, amb el teu nom o amb el d'algú proper? Explica-ho breument.

Primera part: Quim, Quima, Xim, Xima, Ioachim, *Teniente bonito*.

Segona part: resposta oberta

Activitat 55

Recordes que a l'inici del quadern, a l'activitat 10, vam treballar la carta dedicatòria de Capmany al seu referent literari, Woolf?

Després de rellegir la carta dedicatòria i de refrescar la memòria pel que fa a l'estructura i les característiques d'aquest gènere textual, et proposem que escriguis una carta a un referent teu, una persona que es mereixi el teu reconeixement, en qui t'agradaria emmirallar-te, etc.

Resposta oberta

Cal que la carta de l'alumne tingui tots els elements estructurals d'una carta formal treballats a l'activitat 10.

Activitat 56

Ha arribat l'hora de reprendre les fotografies a l'estil *Polaroid* que va fer per a l'activitat 49 del capítol 13 quan us va posar a la pell de la Doris Leight i us va transformar en fotògrafs de l'actualitat. Haureu d'enganxar-les en un mural compartit amb la resta de companys de classe per, posteriorment, presentar les vostres fotografies de l'exposició fotogràfica.

Resposta oberta. Es pot fer a mà o bé virtualment amb [padlet](#). Aquí teniu un [tutorial](#).

Activitat 57

Ara que heu recorregut el camí de la lectura i de la comprensió de l'obra de Capmany, toca recollir tot allò que heu llegit, comprès i que ha despertat el vostre interès i compartir-ho amb els vostres companys. Com ja sabeu, l'obra que tot just acabeu de llegir consta de 15 capítols. El docent us assignarà uns capítols per grup que haureu d'analitzar de la següent manera:

- 1) Haureu de crear un compte de Youtube on haureu de penjar un vídeo per cada capítol que se us hagi assignat. Per crear el compte del vostre grup, podeu visualitzar aquest [vídeo-tutorial](#) i seguir-ne les instruccions. Haureu de donar a

conèixer aquest compte al vostre professor o professora per tal que pugui accedir-hi.

Cal que en el vídeo inclogueu la següent informació:

- Títol i número del capítol
 - Fets principals (personatges, indrets, etc.)
 - Gènere del protagonista (Quim/Quima)
 - Fotografies i/o dibuixos
 - Curiositats (opcional)
- 2) Cal que tingueu en compte i que consulteu les activitats que ja heu realitzat de cada capítol, les quals us ajudaran a reflexionar al voltant dels aspectes més importants.
- 3) En els vídeos heu de deixar la vostra petjada, heu de donar la vostra opinió i ser originals. És a dir, no us heu de limitar a fer un resum del capítol.
- 4) Aspectes tècnics:
- Durada de cada vídeo: 2-3 minuts.
 - Participació de tots els membres del grup (veu i/o imatge)
 - El vídeo es crearà amb imatges fixes (fotografies/ dibuixos) o mòbils (vídeo)? Si són pròpies, utilitzarem el telèfon mòbil o la càmera fotogràfica? Si no són pròpies, on les buscarem?
<https://creativecommons.org/>
 - Utilitzarem música o efectes de so? D'on els traurem?
 - Quin programa d'edició digital utilitzarem?

Resposta oberta

Orientacions:

Seria bo recollir en una mateixa plataforma els vídeos de tots els capítols per tal que els alumnes hi tinguessin accés i, per tant, tinguessin una visió específica de cada capítol i una visió global de tota l'obra. Una vegada tots els alumnes hagin penjat els seus vídeos, caldria visualitzar-los tots a l'aula per tal de posar-los en comú.

Bibliografia i webgrafia

- CHARLON, A. (2002). La història catalana en les novel·les de Maria Aurèlia Capmany. Com i per què? Dins M. Palau i R-D. Martínez (eds.) *Maria Aurèlia Capmany: l'afirmació en la paraula* (pp.21-38). Valls: Edicions Cossetània.
- CORTÉS, C. (2002). La lluita contra el pas del temps en la narrativa de Maria Aurèlia Capmany. Dins M. Palau i R-D. Martínez (eds.) *Maria Aurèlia Capmany: l'afirmació en la paraula* (pp.39-55). Valls: Edicions Cossetània.
- FONT, M. (2016). Maria Aurèlia Capmany, literatura i feminisme. Dins M. Corretger, *Maria Aurèlia Capmany, pendent de redescobrir* (pp.38-40). Tarragona: Publicacions de la URV.
- PALAU, M. (2008). Literatura autobiogràfica i subjecte femení en Mercè Rodoreda i Maria Aurèlia Capmany. Dins M. Palau. *Maria Aurèlia Capmany. Escriure la vida en femení* (pp.150-151). Tarragona: Arola Editors.
- PONS, A. (2018). *Maria Aurèlia Capmany. L'època d'una dona*. Barcelona: Meteora

[Programa Gust per la lectura](#)

[Quadern del professor *Feliçment, jo sóc una dona*](#)

[L'obra de Capmany](#)

[Biografia](#)

[Biografia](#)

[Biografia](#)

[Biografia](#)

[Comentaris sobre l'autora](#)

[Currículum de l'àmbit lingüístic](#)

[Maria Aurèlia Capmany, una dona lliure](#)

[Definició i estructura de l'entrevista](#)

[Entrevista a l'autora Gemma Pasqual](#)

[Orlando de Virginia Woolf](#)

[Estereotips i rols de gènere](#)

[Estructura del text narratiu](#)

[Recursos lectura en veu alta](#)

[Criteris per valorar la lectura en veu alta](#)

[Rúbrica d'avaluació de lectura en veu alta](#)

[Recursos lectura en veu alta](#)

[Exemples de carta formal](#)

[Tast de textos d'autors diversos](#)

[Frases fetes](#)

[Paraules tabú i eufemismes](#)

[L'esclavitud a Barcelona](#)

[Hermes remeieres](#)

[El mite de Don Joan](#)

[Els drets de l'home i del ciutadà \(1789\)](#)

[El dol](#)

[La censura](#)

[La indústria tèxtil catalana dels segles XIX i XX](#)

[Anunci Llet Nostra](#)

[El lema publicitari](#)

[Article de Montserrat Palau](#)

[Literatura i feminisme](#)

[Ressenya literària](#)

[Com crear un canal privat de youtube](#)

[Creative commons](#)

[Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans](#)

[Enciclopèdia catalana](#)

[Diccionari.cat](#)

[Diccionari català-valencià-balear](#)

[Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera](#)

[*Orlando* de Virginia Woolf](#)

[Documental Cent anys del naixement de Maria Aurèlia Capmany](#)

[Agustí Pons recupera la biografia de Capmany](#)

Fotografia de la imatge de portada de M. A. Capmany: Pilar Aymeric